

דור הפלמ"ח

מרץ 2017 אדר תשע"ז	בהוצאת עמותת דור הפלמ"ח	יו"ר העמותה ישעיהו (שייקה) גביש	העורכת: תהילה עופר
-----------------------	----------------------------	------------------------------------	-----------------------

מאבק מלווי השיירות

חיים גורי

באב אל וואד

באב אל וואד...

ואני הולך, עובר כאן חרש חרש
ואני זוכר אותם אחד אחד.
כאן לחמנו יחד על צוקים וטרש
כאן היינו יחד משפחה אחת.

באב אל וואד...

יום אביב יבוא ורקפות תפרחנה,
אודם כלנית בהר ובמורד.
זה אשר ילך בדרך שהלכנו
אל ישכח אותנו, אותנו באב אל וואד.

באב אל וואד...

פה אני עובר, ניצב ליד האבן.
כביש אספלט שחור, סלעים ורכסים.
ערב אט יורד, רוח ים נושבת
אור כוכב ראשון מעבר בית מחסיר.

באב אל וואד,
לנצח זכור נא את שמותינו,
שיירות פרצו בדרך אל העיר.
בצידי הדרך מוטלים מתינו.
שלד הברזל שותק כמו רעי.

פה רתחו בשמש זפת ועופרת.
פה עברו לילות באש וסכינים.
פה שוכנים ביחד עצב ותפארת,
משורין חרוך ושם של אלמוני.

אנחנו במערכה

ישעיהו (שייקה) גביש, יו"ר עמותת דור הפלמ"ח
הפעם אנו שוב ב"מערכה" חשובה אשר מטרתה היא הנצחת מלווי השיירות לירושלים במלחמת העצמאות, מיד לאחר החלטת הכ"ט בנובמבר. על חטיבת הראל-פלמ"ח וכן על חטיבות קריית ועציוני, הוטל להפעיל ולהבטיח את תנועותיהן של 250 שיירות מתל אביב עד ירושלים, בהן למעלה מעשרת אלפים טון הספקה, יחידות, אנשים בודדים, ציוד וחימוש. 80 חללים נפלו במערכה זו על עמידתה של ירושלים כבירת ישראל. החלטת ממשלת ישראל משנת 2011 קבעה כי באתר שער הגיא יונצח רחבעם זאבי. אין לי דבר נגד רחבעם זאבי אך הוא לא לחם בחטיבת הראל, לא לחם בגזרה זו בכלל, והיה בין הלוחמים של חטיבת יפתח. אנחנו עומדים על כך שאתר זה בשער הגיא יהיה אתר ההנצחה של מלווי השיירות ומקום למתן הסברה והדרכה לתנועות הנוער, לחיילים, לתיירים ולכלל הציבור הישראלי.

אנו רואים במאבק הזה להבטחת ההנצחה של מלווי השיירות מאבק צודק, נתמך על ידי דעת קהל נרחבת ובטוחים שלבסוף יתקבל גם על ידי קובעי ההחלטות. משפחות החללים, אלפי הלוחמים וחשיבות המערכה על

(המשך בעמוד הבא)

חטיבת הראל
לדורותיה וחבריה

אור שמואל, אור שמואל, אור שמואל
אור שמואל, אור שמואל, אור שמואל
אור שמואל, אור שמואל, אור שמואל
אור שמואל, אור שמואל, אור שמואל

אור שמואל, אור שמואל, אור שמואל
אור שמואל, אור שמואל, אור שמואל
אור שמואל, אור שמואל, אור שמואל
אור שמואל, אור שמואל, אור שמואל

דור ההמשך של עמותת דור הפלמ"ח
קורא לציבור הרחב להשתתף
בהפגנת יום שישי
האחת-עשרה!!!
בחאן שער הגיא – באב אל וואד
ליד שלדי המשווריינים, לצד כביש 1
יום שישי – כ"ח שבט תשע"ז - 24/2/2017
בין השעות 10:00-14:00

אנו דורשים להשיב לחאן שער הגיא את ייעודו - מרכז מבקרים ולימוד מורשת פורצי הדרך ומלווי השיירות לשוב היהודי בירושלים הנצורה במלחמת העצמאות.
אנו תובעים לבטל החלטת ממשלה מ-2011, שהעבירה לחאן שער הגיא את מרכז מורשת רחבעם זאבי ז"ל, שלא היה לו כל חלק במפעל השיירות לירושלים.
לא נאפשר דחיקת מורשת הנופלים ואלו ששבו מהקרבנות על הדרך אל העיר.

ההצטרפות להפגנה - רק דרך חניית חאן שער הגיא
למבקרים מבישי 1 - ישנה בחניית שער הגיא ליד בית שמש (כביש 38) - ליד שער - אזור הפניה שממלה אל החאן למבקרים מהחוף. יש להמשיך עד לכיכר, ליד חומת הדקל "מ" - מסילת קין, ולחזור. ממזל לבחור בתיבת השמאלי, לכביש 1 ליד כיכר ז"ל, ובחמש לפנות ימינה בזהירות לדרך עפר, החובילה לחניה מסודרת. חמש ברזל פתח פתח החאן, ליד כיכר הכביש ואז לרחבת המשווריינים.
הצטרפו לקבוצת הפייסבוק הציבורית "חטיבת הראל לדורותיה וחבריה"
עקבו אחר דף הקהילה בפייסבוק "מאבק מלווי השיירות"

עם התחלתן של משמרות המחאה בשער הגיא יצא דור ההמשך של עמותת דור הפלמ"ח מדי שבוע בקריאה לציבור הרחב (ר' לעיל) להשתתף במחאה במקום. במקביל, מדי שבוע הפיץ יחיעם חורב, מרכז דור ההמשך, חוזר לחברי פלמ"ח, דור ההמשך ושוחרי מורשת. לדוגמה, חוזר מחודש ינואר 2017:

שלום לכולם,
מצורפת הודעה על הפגנת יום שישי בשער הגיא, שתתקיים גם השבוע, בפעם השישית, בשעות 10-14, לצד המשווריינים ליד כביש 1.

הפגנות יום שישי תימשכנה עד אשר תקבל הממשלה החלטה חדשה, שתבטל את החלטת הקודמת מ-2011, שהעבירה את מרכז מורשת רחבעם זאבי ז"ל לחאן שער הגיא, אתר שיועד במקור, וליעוד זה, היחיד, אנו נאבקים להשיבו - מרכז מבקרים ללימוד מורשת פורצי הדרך ומלווי השיירות. המורשת היחידה הרלבנטית לשער הגיא, באב אל וואד, מורשתם של הנופלים ושל אלו ששבו מן הקרבות, לוחמים ואזרחים, מכל המסגרות הצבאיות והאזרחיות שלקחו חלק במפעל השיירות.

בואו למחות ולהפגין איתנו, הביאו בני משפחה וחברים, הביעו הזדהות ושתפו ברשתות. [הנחיות הגעה ביום פתיחת מנהרת הראל]

להתראות בחאן בשישי,
צוות פעילות השטח במחאה
יחיעם, אסף, ענת, סגל, נאוה ויוני

צילום האירועים בבית הפלמ"ח: אלדד חרובי.
השאר: אתר הפלמ"ח, צוות השטח בשער הגיא וצלמים שלא תמיד עלה בידינו לאתר את שמותיהם.

דור הפלמ"ח

בהוצאת עמותת דור הפלמ"ח
העורכת: תהילה עופר
עורך אחראי: ישעיהו (שייקה) גביש
המערכת: עמותת דור הפלמ"ח, בית הפלמ"ח
רח' חיים לבנון 10, ת"א-יפו 6007505
ת"ד 65080 ת"א-יפו 6165002
טל' 03-6414716, פקס' 03-6414716
www.palmach.org.il
הודפס: דפוס שלמה לוי 052-5471060

שיקולי עריכה

תהילה עופר

מאות ואולי אלפי מכוניות נעות בימי שישי בין שער הגיא לירושלים. חלקם אולי מעיפים מבט אל הפגנת המחאה השבועית ליד החאן, על משוורייניה, כרזותיה ("בחאן שער הגיא - רק מורשת מלווי השיירות", "באב אל וואד - לנצח זכור נא את שמותינו" ואחרות), ומפגיניה המניפים דגלים ופוצחים בשירה. הרוב סבורים שזאת הפגנה חד-פעמית, שאם לא כך, אולי יפקדו את המקום בשישי הבא.

גם חברי פלמ"ח, אנשי דור ההמשך ושוחרי מורשת לרוב לא תמיד מודעים לרצף ההפגנות והסיבות למחאה. אחד שמע ברשת הרדיו שאלה הוא מאזין, שניים קראו בעיתון שעליו הם מנויים, שלושה צפו באחד מערוצי הטלוויזיה, אולי קראו בפייסבוק או נתקלו בסרטון ביו-טיוב. בכל זאת, אלפים חתמו על אחת משתי העצומות הקוראות להנצחת מלווי השיירות ופורצי הדרך לירושלים במיתחם החאן בשער הגיא.

לטובת הרבים שזכו רק לחשיפה חלקית, או שכלל לא מודעים למאבק שער הגיא, מצאנו לנכון להקדיש הפעם את רובו של עיתון זה לסקירה מקיפה (אך בוודאי לא מלאה) של הנושא, גם אם זה על חשבון האירועים האחרים של עמותת דור הפלמ"ח שהיו בשנה האחרונה שיצאו הפעם מקופחים ונסקרו באופן חלקי ובצמצום.

אנו סבורים שזה היה שיקול נכון. יש בו גם משום הצדעה לפעילים העושים להצלחת המחאה.

(המשך מעמוד 1)

אנחנו במערכה

ירושלים גם יחד, זכאים להשגת המטרה שעליה אנו נאבקים.

הגנו פועלים במישור של מקבלי ההחלטות וכבר נפגשנו עם נשיא המדינה, ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון. אנו זוכים לתהודה בעיתונות, ברדיו ובטלוויזיה וברשתות החברתיות. הביקורים רבים של אזרחים ונציגי ציבור באתר שער הגיא, בו ניצבים מדי יום שישי אנשי משמרות המחאה, מבטאים את הזדהותם בנוכחותם. כן רבות הפניות בעל פה ובכתב לממשלת ישראל.

אני בטוח שחברי הפלמ"ח יהיו, אם יהיה צורך בכך, ראשונים להגנת צדקתנו ותביעותינו.

ישעיהו (שייקה) גביש

נשיא המדינה אירח את ותיקי הפלמ"ח, ביניהם פורצי הדרך לירושלים במלחמת העצמאות*

מימין: חיים גורי, אליהו (רענונה) סלע, רפי איתן, שייקה גביש, ראובן ריבלין, עמוס חורב צביקה זמיר. צילום: דבורה בית הנשיא

נשיא המדינה ראובן רובי (ריבלין) נפגש היום, חמישי, כ"ג תשרי, 24 בנובמבר, עם ותיקי הפלמ"ח, מפורצי הדרך לירושלים במלחמת העצמאות. אל הפגישה הגיעו ישעיהו גביש, רפי איתן, חיים גורי, עמוס חורב, צביקה זמיר, אליהו סלע ואלונה קרן מכבי- ביתו של מכבי מוצר שנפל באפריל 1948 בשער הגיא.

"אנחנו מדברים בשם כל הלוחמים שפעלו כדי לאפשר את פריצת הדרך לירושלים", אמרו לנשיא המשתתפים.

"250 שיירות עלו לירושלים, עשרות אלפי טונות אספקה. עשרות אנשים אבדו את חייהם במשימת האבטחה הזו. אנחנו מבקשים להנציח בחאן את המשימה כולה, את מלווי השיירות כולם. אין לנו דבר נגד נגדי- לחמנו איתו במקומות אחרים כתף אל כתף. אנחנו רוצים להימנע מריב או מיצירת חיץ בין הכוחות שלחמו על הדרך לירושלים." הנשיא הקשיב למשתתפים כולם והודה להם על

הכבוד בו זיכו אותו בעצם הנעתם למפגש זה. הנשיא סיכם ואמר: "באב אל וואד הוא סמל, אתוס שהוא חלק מדברי הימים שלנו כמדינה. אני מבין לחלוטין את הצורך להנציח את מבקיעי הדרך כולם מבלי להתמקד בלוחם אחד. אין לי ספק שהממשלה צריכה לתת את דעתה לדברים שאתם מעלים פה ואני אבקש זאת מהאמונים על כך ומראש הממשלה. הפגישה שלי אתכם היא מפגש

* נוסח הודעת בית הנשיא מיום חמישי, כ"ג תשרי תשע"ז, 24 בנובמבר 2016

שער הגיא הוא מורשתו של אבא שלי- לא של גנדי

מ-48'. הוא תמיד זוכר ומספר: "זה היה כדורסלן, אתלט מעולה"; "הוא רק עזב לסמסטר את האוניברסיטה"; "מי שפה קבור היה מהכשרת חיפה, או שרק עלה שבועיים לפני כן מאירופה". הזיכרון של אבא שלי עובד מצוין כשמגיעים ל-48'. שער הגיא וסן סימון, העיר העתיקה ורמת רחל, גימי, מ"פ בגדוד שנהרג ממש בסוף, נחום אריאלי וטולקה המ"מ שלו - אלה הם שמות בודדים שהוא מעולם לא שוכח. דמויות ופרצופים, אלמונים וצעירים שהיו שם ב-48' בפרוזדור ירושלים ובעיר עצמה - לוחמי הראל ויחידות נוספות, אנשי אצ"ל ולח"י, אזרחים נהגי המשאיות, גברים ונשים, חילונים ודתיים, תושבי ערים, מושבות, מושבים וקיבוצים, בוגרי הכשרות ותנועות הנוער, ניצולי שואה חסרי בית ומתנדבים מחו"ל. הם פרצו את הדרך, ליוו שיירות ולחמו על איחוד והצלת בירת ישראל. גנדי מעולם לא היה שם.

"מי אשר ילך בדרך שהלכנו לא ישכח אותנו, אותנו באב אל וואד", כתב חיים גורי.

"טוראים לסגת, מפקדים נשארים לחפות", אמר סגן שמעון אלפסי ונפל בקרב הקסטל.

שער הגיא היא מורשתם, של פורצי הדרך ומלווי השיירות. במדינה שהמיתלה זה הצנחנים והחרמון זה גולני - שער הגיא לעולם לא יכול להיות מורשת גנדי.

ניר סגל

אבא שלי נולד בעמק יזרעאל וחי בגבעת ברנר. בן שמונים ותשע, זקוף וצלול. רק הזיכרון כבר לא משהו. רועה צאן וכוורן, מוסכניק וחובב ספורט, אך בעיקר לוחם בגדוד החמישי, גדוד שער הגיא של חטיבת הראל-פלמ"ח במלחמת העצמאות. את כל המלחמה ההיא הוא עבר שם, בגבעות בואכה ירושלים ובעיר הנצורה. אצלנו, פרוזדור ירושלים הוא חבל הארץ שלו. בעליות שמתחילות בשער הגיא עולים וצפים זיכרונות וחוזרים הסיפורים שלו שאף פעם לא נגמרים.

כביש 38 השתנה כבר מזמן, הדרך משאר הגיא בואכה צומת האלה בחלקה ארבעה מסלולים. טרקטורים גדולים מפנים וחופרים, מהדקים וסוללים. עברונו, הכביש תמיד יהיה המשלט המשותף והר-טוב, הפעלת הדוידקה שלו באמצעות חבל בקרב על בית שמש ומחלקת ההר. טיול לבית ג'אמל ודיר ראפאת הוא בהכרח סיפור עצוב שבציודו שדות ועצים, שבילים ויקבים. גם בדרך לירושלים, כביש מספר 1, עוברות במהירות כל התחנות. משטרת לטרון ושער הגיא, הקסטל, מוצא ואבו גוש. וכשצצים המשוריינים הוא שוב נזכר בלילות הארוכים הלבנים, בלחימה שלא נגמרה על רכס המשלטים ובית מכסיר שהיום בית מאיר, על הקסטל וגבי סמואל, רכס חתולה והשיירות. כולם שמות ומושגים שנצרכו אצלי מאז היותי ילד וכבר מעל חמישים שנה. בסיבובים עם אבא בבית הקברות של קריית ענבים. שם, בערוץ הגיא שיוור מהר אדר, הרדאר של פעם, הוא תמיד מטפס מהר. קבורים שם מאות מחבריו

עצומה להכרזת ח'אן שער הגיא כמוקד הנצחה לאנשי השיירות לירושלים ב-1948

מארגני העצומה הציבו כמטרה 10,000 חתימות.
נכון למחצית פברואר חתמו 10,707 איש ואישה (107% מהיעד).

עצומה זאת מבקשת לשתיף אתכם במאבק שאין ראוי ממנו: לדרוש מממשלת ישראל להפוך את החלטתה, להקים באתר ח'אן שער הגיא, מוקד הנצחה לרחבעם זאבי - ולהשיב את האתר ליעודו המקורי, כפי שנקבע בהחלטת ממשלה קודמת, ב-1998: לעשות את החאן לאתר המספר את סיפורם של פורצי ומגיני הדרך לירושלים הנצורה.

רקע כללי: כבר ב-1982 הוחלט לטפל באתר הח'אן, אך בפועל דבר לא נעשה. לאחר רצח ראש הממשלה, יצחק רבין ז"ל, החליטה ממשלת ישראל על שיקום ח'אן שער הגיא להנצחת קרבות חטיבת הראל, במסגרת הקמת פארק יצחק רבין. קק"ל השקיעה כ-18 מיליון ש"ח בעבודות הצלה ושיפוץ המבנים, ובהכשרת מגרש חניה. אך בטענה שיש בעיות בגישה לאתר הופסקו העבודות ב-2008.

ואז הפתעה: בהחלטת ממשלה מאוקטובר 2011 הוחלט להקים בח'אן שער הגיא "מרכז מידע... שיקום מבנה החאן ופעילות חינוכית להנצחת זכרו של השר ע"ש רחבעם זאבי ז"ל".

ופתאום נמצאו התקציבים ונמצאה הדרך לפתור את בעיות התחבורה. (אתם מוזמנים לנסות להיכנס לאתר מכביש 38. קלי קלות.) אתר זיכרון לגנדי!!! הוא לחם שם אי פעם? אין ומעולם לא היה קשר בינו לקרבות הנואשים במקום, קרבות שחסלו כמעט לגמרי את הגדוד החמישי ואת הגדוד השישי של חטיבת הראל. לא נשכח שבקרבת מקום נשפך גם דמם של לוחמי גבעתי ואלכסנדרוני, עיצוני וחטיבה 7, בנסיגות פריצת הדרך לירושלים. חיים גורי, האיש היקר בן ה-93, הגדיר זאת היום נכונה: "מעשה תועבה", "חוצפה". הח'אן חייב להפוך למרכז מידע לכל החפץ ללמוד על הקרבות הקשים. להכיר את המ"פ יענקלה סטוצקי, בן יחיד להוריו, את מפקדי הפלמ"ח מכבי מוצרי ורחביה ברמן שנפלו במקום. את יוסקה סימבול, סמל המודיעין, בן יחיד שהתחתן זמן קצר קודם לכן והותיר אחריו אשה בהריון. ומה עם אזרחים רבים, בהם נהגים ובעלי תפקידים חיוניים נוספים, שמסרו נפשם על קיום הקשר החיוני לעיר הנצורה? לדבר על מורשת, הרי זו מורשתם של אלה. חובה על כל אוהב הארץ לצרף את קולו לאנשי הראל, צבי זמיר, אליהו סלע (רעננה) ועמוס חורב, מאחורוני המפקדים שם, לחיים גורי ולכל איש מוסר בארץ הזאת, ולהשמיע קול. לקרוא לממשלת ישראל: חזרו אל החלטתכם המקורית והצודקת כל כך. הכריזו על ח'אן שער הגיא כאתר הנצחה ומרכז מידע על אנשי הראל, גבעתי, אלכסנדרוני, עיצוני וחטיבה 7, וכל האזרחים שמסרו נפשם למען הדרך לירושלים. את רחבעם זאבי, המונצח במקומות רבים אחרים, אפשר להנציח במקומות בהם לחם.

מתוך הערות של חותמים:

תמי אברמוביץ: יש גבול לסילוף ושכתוב ההיסטוריה.

מישאל מור: בהיסטוריה ניתן לשכתב כל דבר העולה על הדעת ואכן זה קורה בפועל.

ישראל ברטל: זיכרון נצח ללוחמי חטיבת הראל! פוליטיקאים, העם יזכור את מי שראוי לזכור וישכח את מי שראוי להשכיח.

חנית קידר: אין ראוי מהמאבק הזה על המורשת האמיתית ועל זיכרון הנצחת האנשים שנתנו את חייהם כדי שממשלת ישראל תוכל לקיים את ישיבותיה בירושלים!!! כדי שאתם תוכלו להגיע לירושלים!!! כדי לשמור את ירושלים בשטח מדינת ישראל!!! מישלו נלחם ונתן את חייו על כך וזה לא היה גנדי!

שמעון גת: ההבדלים בין שתי העצומות אינם בתוכן אלא במגמה. העצומה האחרת - שיש לי כל הכבוד אליה... יוזמה בידי בני דור ההמשך של הפלמ"ח. העצומה הזאת רוצה להראות שיש ציבור רחב, ימני ושמאלי, חילוני ודתי, ממגוון גדול של יישובים שלמרות שאין לו קשר לפלמ"ח, דוגל בהנצחת מי שראוי, בחאן שער הגיא.

חאן שער הגיא - הנצחת פורצי הדרך לירושלים ומלואי השיירות מחטיבת פלמ"ח-הראל

מארגני העצומה הציבו כמטרה 10,000 חתימות.
נכון למחצית פברואר חתמו 7,830 איש ואישה (78% מהיעד).

אנו החתומים על עצומה זו, אזרחי ישראל, מביעים בזאת את תמיכתנו בתביעתם של מפקדי חטיבת פלמ"ח-הראל, במכתבם מיום 22.9.2016 לראש הממשלה ולשר לענייני ירושלים מורשת, לשנות את החלטת ממשלת ישראל משנת 2011 ולבטל את כוונתה להקדיש את חאן שער הגיא להנצחת זכרו של השר רחבעם (גנדי) זאבי ז"ל.

כולנו בדעה, שחאן שער הגיא, לאחר שיוכשר ויוסדר, צריך לשמש בייעודו המקורי, כמרכז מבקרים ולמידה על אזור שער הגיא ועל לחימת פורצי הדרך לירושלים ומלואי השיירות מחטיבת פלמ"ח-הראל, אשר באומץ רוח ובחירוף נפש הגנו בגופם על ציר החיבור והאספקה בין השפלה לבין הישוב היהודי הנצור בירושלים, במהלך מלחמת העצמאות.

בזכותם של לוחמי החטיבה, שמאות מהם נפלו בלחימה על הדרך אל העיר, ושל חבריהם ששרדו את המלחמה, ומפאת גילם רק חלקם עודם עמנו כיום, בזכותם של לוחמי חטיבת פלמ"ח-הראל ומפקדיה, נתקיימה לה ירושלים היהודית ונשארה מחוברת למדינת ישראל, שזה אך קמה, שירושלים בירתה. לכבודם של כל אלה, לכבוד המשפחות השכולות, למען קרוביהם, חבריהם ומוקיריהם, ולמען כלל אזרחי ישראל, על חאן שער הגיא להנציח רק אותם, ולשמש גלעד וסמל לדורות הבאים.

הנצחתו של רחבעם (גנדי) זאבי באתר זה, באזור שמעולם לא לחם בו ושאינו רלבנטי בשום צורה לפועלו הצבאי והאזרחי, יש בה משום עוול כלפי הנופלים במערכה על הדרך אל העיר, כלפי בני משפחותיהם וחבריהם, ומשום הטעייה וסילוף המורשת, לנו ולדורות הבאים.

יש למנוע מחלוקת בשער הדרך לירושלים, ולקיים את מילות השיר: "באב אל וואד, לנצח זכור נא את שמותינו".

מתוך הערות של חותמים:

טטיאנה רוגה: בלא ספק סיפור עגום אבל בפועל אין בו כלום. פוליטיקה בוחשת ושינאת אחים במקום לפזר זרי פרחים.

דני שפירי-קרת: הניסוח של העצומה הזאת הוא לא גנדי אלא בעד כבוד לנופלים. אבל אני, אישית, חותמת גם נגד גנדי.

אבנר כץ: העצומה היא לא נגד גנדי אלא למען עתידה של המדינה הזאת ונגד עיוות ההיסטוריה שלה...

בועז רוט: חאן שער הגיא [צריך להיות מנוסח] לבעלי הטבעיים ללוחמים שנלחמו בשער הגיא ולפריצת הדרך לירושלים.

יוסי קשטר: בשום פנים אסור להנציחו בשביל הקרבות של לוחמי הרא"ל.

צבי כסה: אם הפלמ"ח גיבורים, חטי הראל גיבורי הגיבורים... חטיבתו של שמעון אלפסי של הקסטל נתן את הפקודה האחת והיחידה בתולדות העמים: "המפקדים יחפו על נסיגת החיילים".

ענסה פז-יגיל: תודה למשתתפים. למזדהים. ובראש כולם - ליוזמים ולמובילים. תודה כי תש כוחם של חלק מאיתנו מן המלחמות בשקרים ובחמדנות.

יובל גור-אריה: כילד בן שנתיים שנולד והיה בירושלים בזמן המצור, אותם לוחמים שפרצו נתנו לנו חיים. ולא אחת גם את חייהם על מנת שנמשיך.

נאוה בודינגר: מי שרוצה להנציח את גנדי, אם מאד רוצה, שינציח אותו במקום אחר ולא בשער הגיא.

אבשלום אפטר: זה חלק ממסע נמשך לשכתוב ההיסטוריה של מדינת ישראל, שלצערי הרב גורמים גדולים וחזקים עומדים מאחוריו, והדורות הבאים יכירו "ההיסטוריה" שמעולם לא הייתה.

רוזי הוגי: האם חסרים מקומות בארץ להנציח את רחבעם זאבי (גנדי). תנו כבוד ללוחמים שלחמו שם.

"ראש הממשלה ילמד את הנושא"

אמר מזכיר הממשלה, יצחק ברוורמן, בתום פגישה של ותיקי פלמ"ח עם בנימין נתניהו*

פתרון ראוי שיוביל לסיום המאבק. המשורר חיים גורי הוסיף ואמר: "יצאתי בתחושה שראש הממשלה הבין במה מדובר וכולי תקווה שהסיפור עם גנדי יעלם במהרה שכן להרבה אנשים קשה להשלים עם המצב והם מרגישים כי מדובר בפגיעה קשה במורשת עם ישראל". בסיום הפגישה התייחס לנושא בשם ראש הממשלה בנימין נתניהו, מזכיר הממשלה צחי ברוורמן ואמר: "ראש הממשלה קיים פגישה עם גיבורי הפלמ"ח. הוא שמע בקשב רב, הערכה רבה ובכבוד הראוי את פורצי הדרך לירושלים ובכוונתו ללמוד את הנושא לעומק ולגבש עמדה בנושא".

* סיכום הפגישה - בניסוח מזכירות הממשלה

ח"כ ד"ר ענת ברקו (ליכוד) הסבה לשיחה עם ותיקי הפלמ"ח במשרד ראש הממשלה ואף השתתפה בפגישה. לדבריה בדף הפייסבוק שלה היא זאת שיזמה אותה וכי קריאתם של ותיקי הפלמ"ח מוצדקת. בתמונה מימין, צביקה זמיר, ח"כ ברקו, חיים גורי, עמוס חורב, שייקה גביש (מהגב) ורפי איתן.

בקרב על ירושלים. ראש הממשלה הביע עניין רב בנושא, הקשיב לטענות אנשי הפלמ"ח והבטיח כי ילמד את הנושא לעומק ויגבש את עמדתו בקרב אלוף במיל' שייקה גביש: "בפגישה עם ראש הממשלה נכחו שניים ממפקדי חטיבת הראל אשר לחמה בקרב על ירושלים, הקשר העמוק לקרב הזה שייך למורשת של עם ישראל, לאותם מאות חללים שנפלו בעודם מאבטחים את השיירות לירושלים, בטח לא לאדם פרטי. הסברנו לראש הממשלה שאין לנו דבר וחצי דבר אישי כנגד גנדי אך האתר הזה חייב להיות אתר להנחלת מורשת מלווי שיירות לירושלים, הרגשנו שראש הממשלה הקשיב לנו בקשב רב וכולי תקווה שהמאבק הזה יסתיים שכן הוא אינו לכבודם של מאות החללים

ומשפחותיהם ויש להימנע מקרע שכזה בעם בימים אלו."

השר לשעבר רפי איתן: "הפגישה הייתה מאד חיובית, אני מאמין כי ראש הממשלה הבין לחלוטין את הנושא וקיבל את הנימוקים שהצגנו בפניו, אין לנו ספק בכוונתו לבדוק את הנושא עד תום ומציאת

השר לשעבר רפי איתן, האלופים במיל' שייקה גביש, צביקה זמיר ועמוס חורב והמשורר חיים גורי נפגשו ב-1 בדצמבר 2016 עם ראש הממשלה בנימין נתניהו במטרה לגייס את תמיכתו במאבק לשינוי החלטת הממשלה להנצחת גנדי בחאן שער הגיא.

מימין, חיים גורי, שייקה גביש ורפי איתן בצאתם מהפגישה.

במסגרת הפגישה שארכה כשעה הביעו לוחמי הפלמ"ח בפני ראש הממשלה את מחאתם על הכוונה להנציח בחאן שער הגיא את השר לשעבר רחבעם "גנדי" ז"ל, זאת משום שגנדי מעולם לא לחם במקום, והנצחתו באתר זה תפגע במורשת וזכרם של מאות החללים אשר נפלו

"אנו, שאבותינו ואחיו (היו) בצריח (ירושלים)"

מכתב משפחות שכולות לראש הממשלה*

לירושלים. את השר רחבעם זאבי אפשר להנציח בכל מקום אחר עליו תחליט ממשלת ישראל. אנו פונים אליך, כמי שאיבד את אחיו בפעולה צבאית, ומבקשים להסביר לך את כאבנו ואת בקשתנו - בפגישה אתנו, כנציגי בני משפחות נופלים במערכה על הדרך לירושלים במלחמת העצמאות. בכבוד רב ובתודה, נציגי המשפחות השכולות:

אלונה מכבי קרן, בת מכבי מוצרי - מפקד לוחי השיירות לירושלים שנהרג בשיירת ה-20.4.1948 ערב פסח תש"ח
רון בן ישי, בן ברוך בן ישי (גולומבוביץ) - לוחם ה"הגנה" שנהרג בשיירה לירושלים ליד קריית ענבים ב-19.1.1948 ח' בשבט תש"ח
*מכתב זה נשלח בכ"ט בנובמבר 2016 ללשכת ראש הממשלה.

וההקרבה הזה. מסירות נפש זו ראוייה להיחקק אצל תלמידי בתי הספר ולוחמי צה"ל, ולהבנתנו - לכך כוונה ההחלטה של הממשלה בראשותך אשר בה נקבע שבח'אן שער הגיא יוקם מרכז הנצחה לקרבות חטיבת הראל. אנחנו מבקשים מממשלת ישראל לשוב להחלטה המקורית ולהקדיש את אתר שער הגיא לסיפורם ומורשתם של פורצי הדרך ומלווי השיירות

כבוד ראש הממשלה בנימין נתניהו, אנו, שאבותינו ואחיו נהרגו בדרך לירושלים במלחמת העצמאות, פונים אליך, ראש הממשלה, ומבקשים לשוב אל ההחלטה המקורית ולהקדיש את אתר ח'אן שער הגיא להנחלת מורשת יקירינו. מאות לוחמים ואזרחים לא שבו מן הדרך לירושלים, והם שאיפשרו, במחיר חייהם, את קיומם של מאה אלף יהודי העיר הנצורה. אין מקום הראוי יותר לספר את סיפורם ולהנחיל את מורשתם של מלווי שיירות האספקה לעיר והלוחמים לפריצת הדרך אליה, מאשר ח'אן שער הגיא שבסמוך לו התחוללו קרבות קשים.

אנו, נציגי בני המשפחות של אלה שעל כתפיהם הונח גורל העיר והמדינה שבדרך, ובגופם סללו את הדרך אליה, סבורים שכל אחד ואחת במדינת ישראל צריכים להכיר ולדעת את סיפור הגבורה

ריבלין מצטרף למאבק נגד קריאת אתר הנצחה בשער הגיא על שם גנדי

ותיקי הפלמ"ח רתמו את נשיא המדינה למאבקם בקריאת אתר ההנצחה על שמו של רחבעם זאבי, אשר כלל לא לחם במקום. ריבלין: לא נגד גנדי, אלא למען הנצחה של כולם

05:44 27.11.2016

עופר אדרת

וגם:

גם הנופלים מגויסים למאבק במורשת גנדי

למחאת ותיקי הפלמ"ח נגד הנצחת רחבעם זאבי באתר המורשת בשער הגיא הצטרפו לאחרונה עשרות משפחות שכולות, שיקיריהן נפלו בדרך לירושלים הנצורה במלחמת העצמאות.

באחד משבועות המחאה בשער הגיא נרשמו בעמוד המעקב של facebook 2,882 צפיות, בהן זכו 2,872 בלייקים, מהם 44 חדשים, ו-960 שוחחו על כך בצ'אטים.

אלהיו סלע "רעננה", שהיה קצין המבצעים של חטיבת הראל, לרינו צרור: "לקרוא את כביש שער הגיא על שמו של רחבעם זאבי, שלא לחם בו, זה מקומם" רזי ברקאי מראיין את יוני אמיר. רזי: "הכול בגלל שגנדי הוא גנדי"; יוני: "זה בגלל השיירות". רזי: אתה מספר מדם לבך, בגלל שהוריי היו שם. ובראיון עם זאב אלקין, שר לענייני ירושלים ומורשת. אלקין: "צללים יש אצל רבים. וישנם זכויותיו של גנדי. ההיסטוריה מורכבת".

מאות מבקרים בסוכת המחאה נגד קריאת חאן שער הגיא ע"ש רחבעם זאבי

כרמלה מנשה

"לא לכבודם של מאות החללים" ותיקי הפלמ"ח נועדו עם רה"מ נתניהו בסוגיית חאן שער הגיא • ביקשו: "לא לפגוע בזכר מאות החללים שנפלו בקרב על ירושלים" לילך שובל

בסיוור עם הוותיקים עמוס חורב, אלהיו סלע, רבקה קרמר ורפי איתן בבית הפלמ"ח אמר יו"ר העמותה שייקה גביש: "אנחנו נאבקים כדי שממשלת ישראל תשנה את החלטתה ולא תקרא לאתר ההנצחה בפארק רבין על שם גנדי. אין לנו שום דבר נגד גנדי, הוא היה פלמחניק. אבל אף פעם לא לחם בדרך לירושלים". צבי זמיר: "אנחנו רוצים לספר על מה שהיה פה. מי שקיבל את ההחלטות האלה, ההבנה שלו במה שקרה פה אינה מספקת".

התקשורת מלווה את המאבק

בעמוד זה ובעמוד הבא מוצג רק מעט מזער מהכיסוי התקשורתי למחאת החאן. יוני אמיר הרכיב רשימה שגם היא אינה מתיימרת להיות שלמה:

- 19.9.16 - ברשת ב' כרמלה מנשה ראינה את צבי זמיר ואת עדה סרני • 20.9.16 - בגל"צ רינו צרור ראיין את אלהיו סלע • 21.9.16 - ברשת ב' יעקב אחימאיר ראיין את חיים גורי • 21.9.16 - בגל"צ רינו צרור ראיין את עמוס חורב • 21.9.16 - ברשת ב' רואיין יחיעם חורב • 22.9.16 - בעיתון הארץ כתב עופר אדרת על מהות המחאה • 23.9.16 - ברשת ב' רואיין יהודה זיו • 25.9.16 - ב"רדיו ירושלים" ראיין שלום אורן את אסף סלע • 25.9.16 - ב"גלי ישראל (משודר ליו"ש) רואיין צחקי שריג • 26.9.16 - ב"ישראל היום" ראינה לילך שובל את צחקי שריג • 17-20.10.16 עם הקמת סוכת המחאה - בגל"צ ראיין רזי ברקאי את יוני אמיר • בחדשות וואלה רואיין אסף סלע; בערוץ 10 שודרו שתי תוכניות; בערוץ 1 שודרה כתבה נרחבת • ב"ידיעות אחרונות" פורסמה ידיעה נרחבת • ב"גרזלם טיימס" ובהמשך ב"ניו-יורק טיימס" פורסמו כתבות • 6.11.16 - בגל"צ ראיין רינו צרור את אלהיו סלע (רעננה) וצחקי שריג • במהלך נובמבר - ב"ידיעות אחרונות" פרסמו נחום ברנע וסימה קדמון • ב"הארץ" פורסם מאמר מאת דני קרוון • ב"הארץ" התייחסה אריאנה מלמד למחאה • כלי התקשורת רבים סיקרו את הפגישות של מפקדים בפלמ"ח עם נשיא המדינה ב-24.11.16 ועם ראש הממשלה ב-1.12.16 • בגל"צ ראיין אסף ליברמן את רפי איתן • 2.1.2017 - ב"ידיעות אחרונות" ראיין את אילנאי את שייקה גביש, עמוס חורב וצבי זמיר • במהלך חודשי המחאה פורסמו גם מכתבים מצדדים במחאה למערכות העיתונים, ביניהם ב"הארץ" - מאת פרופ' יחיעם וייץ, ד"ר יעקב שמיר, פרופ' דן חרמש, זאבה אחימאיר-זבידוב ופרופ' רות בייט-מרום.

בצד מרואיינים אחרים, התקשורת אוהבת במיוחד את חיים גורי

ידיעות אחרונות

סוכת מחאה של לוחמי הפלמ"ח נגד הנצחת גנדי

הסוכה תפעל בחול המועד בשער הגיא במחאה על ההחלטה לקרוא לאתר הזיכרון על שם רחבעם זאבי

י"ל פרידסון | 16.10.16

בעמותה הדגישו: "המאבק אינו עוסק באישיות ובביוגרפיה של זאבי ולא בחוק להנצחתו. המטרה היא להחזיר את חאן שעהדיא לייעודו המקורי כמרכז מבקרים ולימוד על מורשת לחימת פורצי הדרך ומלווי השיירות ליישוב היהודי בירושלים הנצורה במלחמת העצמאות".

מחאת הפלמ"ח נמשכת: חיים גורי מאיים - "אפתח בשביתת רעב"

לוחמי הארגון הלוחם של ההגנה נאבקים בהחלטה להנציח את זכרו של רחבעם זאבי בשער הגיא. "גנדי אמנם היה לוחם בארגון, אבל היה בגזרות אחרות"

אריק בנדר / 10:50 07/10/2016

ISRAEL DEFENSE

"היו שם צביקה א', צביקה ב', היו שם צ'יבי, מוטי ומושיק, אבל רחבעם לא היה שם. נכון, הוא היה בחזית אחרת, ואפשר להנציח את זכרו שם או במקומות אחרים, אך למה לגזול את המקדש המועט שנותן להרבה משפחות?", כתב דוד עברי, בעבר מפקד חיל אוויר וסגן הרמטכ"ל.

ותיקי הפלמ"ח לרה"מ: "הנצחת שמו של גנדי בשער הגיא תפגע בלוחמים וותיקי הפלמ"ח נפגשו עם רה"מ במטרה לגייסו במאבקם נגד הנצחת גנדי בחאן שער הגיא. לטענתם, גנדי לא נלחם במקום בו ששמו אמור להתנוסס ועל כן תהיה פגיעה "בזכר מאות החללים שנפלו בקרב על ירושלים". רה"מ בסיום הפגישה: אגבש עמדה בנושא ניר דבורי | 01/12/16 | 2 חדשות

לכבודם של משחררי ירושלים
הפלמ"חניקים לנתניהו:
מנע את הנצחת גנדי בשער הגיא.

The New York Times

SHAAR HAGAI, Israel - The former commandos gathered in a forest clearing about 14 miles west of Jerusalem for what was likely to be their final battle. The surviving members of Palmach, the elite strike force of the Haganah underground who fought in the 1940s to establish the state of Israel, are now in their late 80s and 90s. One former fighter wore a hearing aid; and another moved gingerly with the aid of a walker.

Their immediate objective was to overturn a government decision to dedicate part of a heritage site at Shaar Hagai, the landmark where members of the Palmach fought some of their toughest campaigns, in memory of Rehavam Zeevi, a former Israeli general turned right-wing politician who was assassinated in 2001 by Palestinian militants.

The veterans more strategic goal was to reclaim the legacy of their fallen comrades which the survivors is being stolen, and to preserve it for further generations. And to fight the growing indecency of politic in the country they struggled to establish.

Mr. Zeevi fought with the Palmach. but not at Shaar Hagai.

25.9.2016

לכבוד

נשיא מדינת ישראל, ראובן (רובי) ריבלין

הנדון: החלטת שגויה לתת את שמו של רחבעם זאבי על מבנה היחאן בכניסה לשער־הגיא. הקשור לשיר בשמו באב אליוואד.

אדוני הנשיא,

כלוחם חטיבת פלמ"ח-הראל, שסיכן את חייו לא אחת כדי להשאיר את הדרך לירושלים פתוחה במהלך מלחמת העצמאות וכמי שאיבד רבים מחבריו לנשק, שנפלו כדי להשאיר את הדרך פתוחה ונתנו הכל, במלוא מובן המילה, כדי שירושלים לא תיפול בידי הירדנים, אני פונה אליך כדי שתטיל את מלוא כל כובד משקלך על־מנת למנוע בעוד מועד עוול בליכופר לנופלים, ללוחמי החטיבה שעדיין בינינו ולבני משפחותיהם.

יש כמה סיבות לבקשתי זו וכל אחת מהן לבדה מספיקה.

הראשונה היא, שאם כבר בוחרים בשם מתאים הרי ש"הפורמנים" שהגנו על השיירות לירושלים ורבים מהם נתנו את נפשם, למען עיר בירתנו, שהייתה אז בסכנה של ממש, הם שראויים שהמקום ייקרא על שמם. אם רוצים בשם עברי ניתן לקרוא למקום על שם פורצי הדרך לירושלים והמגינים עליה - בראש ובראשונה אנשי חטיבת הראל, ואחריהם חטיבת גבעתי וחטיבת ירושלים.

אם דווקא רוצים לקרוא למקום על שם אדם אחד, שיסמל את שהתרחש כאן, הרי שניתן היה לקרוא למקום על שם אחד מהנופלים, שבמותו אפשר לחבריו להמשיך במשימה הכבדה ולהצליח בה. אזכיר חמישה: • **נחום אריאלי**, ממפקדי הקרבות על הדרך לירושלים, חיפה על חייליו, איפשר את נסיגתם ונהרג • **מכבי מוצרי**, מהמפקדים שליוו את השיירות ונהרג במהלך פריצת דרך לשיירה • **מאיר קרמיול**, שזיהה וחסל את עבד אל קאדר אל־חוסייני בקרב על הקסטל • **חיים פוזננסקי**, הידוע בכינויו "פוזזה", שנהרג בקרב על נבי סמואל ונודע כאחד ממפקדי הפלמ"ח הנועזים והמוכשרים, שנועדו לגדולות • **שייקה בלום**, שבא מהתופת באירופה, עלה ב"אקסודוס" והגיע היישר אל הקרבות המרים בהגנה של הדרך לירושלים. אלה אך כמה דוגמאות ללוחמים, שהיה ראוי לקרוא את המקום על שמם. ויש עוד רבים.

הסיבה השנייה מן הטעם הפשוט, שאין שום קשר לרחבעם זאבי ולמקום הייחודי הזה. זאבי לא לחם באזור זה במהלך מלחמת העצמאות ולו פעם אחת. הוא היה שייך אז לחטיבת יפתח שנודעה בלחימתה בצפון.

הסיבה השלישית היא שמדובר באדם לא־ראוי! ש"עלילותיו" שאין להתפאר בהן בלשון המעטה, הולכות ומתגלות לעין הציבור יותר ויותר מיום ליום [...] ואלה לא הוכחו.

[...] לסיכום: לא יעלה על הדעת, שעל שם אדם כזה, ייקרא מקום שאי־אפשר להפריז בחשיבותו, בהקשר לכל הקשור למורשת הקרב, של הקרבות העקובים מדם, שניטשו בשער־הגיא וכל־כך מתבקש שהמקום הזה יישאר על שמם של הבחורים הצעירים האלה, שלחמו במקום תוך חירוף נפש ומסירות אין קץ למען המטרה הנעלה של מניעת נפילתה של ירושלים היקרה כל־כך לך, למעננו אנו ולכל העם היהודי באשר הוא שם.

אבקשך כאדם לאדם: אל תיתן למעשה נבלה כזה לקרות. הדבר יהיה בבחינת בגידה של ממש בחבריי הנופלים אז, שאנחנו כלנו חייבים להם את בירתנו החופשית, לא פחות מזה ואף יותר. סוד גלוי הוא, שנפילת ירושלים, לו הדבר היה מתרחש, הייתה מעמידה בספק את המשך הקיום של מדינתנו כולה.

האם זו התודה שאנחנו מכירים לאותם לוחמים צעירים שהקריבו את עצמם בדמי ימיהם, כדי למנוע את נפילת העיר?

בכבוד רב,

יוחנן אלישוב (שכינויו בפלמ"ח היה "יוהנס")

חייל פשוט בפלמ"ח-הראל

* קטעים ערוכים קלות ממכתבו של "יוהנס" שהיה רץ אישי של חיים פוזננסקי (פוזזה). בהמשך היה נהגם של עוזי נרקיס ויגאל אלון בקרבות בנגב.

בשולי הכביש, שוחרי המאבק על טפס

שיירה בדרך לירושלים הנצורה

למען הנצחת זכר הנופלים בדרך אל העיר

הם הצילוני מרעב

במלחמת הקוממיות הייתי ילד בירושלים, בן כיתתו של עודד מוצרי ז"ל, בנם של רחל ומכבי מוצרי ז"ל שאותו ואת אשתו הכרתי כילד. מכבי היה שלישי של יצחק שדה, קצין המינהלה והאספקה של חטיבת הראל ומפקד שיירות. באותם ימים, חטיבת הראל ומלווי השיירות הצילו אותי ואלפי ילדים שכמותי מרעב. מכבי מוצרי נפל כמפקד השיירה הגדולה ב-20 באפריל.

מאות מלוחמי חטיבת הראל נפלו על הגנת ירושלים הנצורה והמורעבת והישובים הסמוכים, ביניהם יצחק הלוי מקבוצת ה"ה, בנו של מנהל בית ספרי, משולם הלוי, השלדים החלודים של המשוריינים בשער הגיא היוו במשך שנים רבות גל-עד אילם לאלה שבמותם ציוו לנו את החיים ואת ירושלים בירת ישראל לנצח נצחים.

היום לא נותר מאומה מאותו כביש צר ומפותל של שער הגיא, וזכר אותם ימים ואותם אלה שמסרו נפשם על פריצת המצור והכלת ירושלים במדינה היהודית הולך ונמוג.

הבה נכבד את זכרם למען חבריהם לנשק שעדיין עמנו, למען דור הילדים ששרד את המצור, ולמען הדורות הבאים.

איציק גת

* הכותב הוא פרופסור יצחק גת מהפקולטה להנדסה ביו-רפואית בטכניון.

סימוכין: 360316
ירושלים, י"ט באלול, התשע"ו

22/09/2016

לכבוד:

ראש ממשלת ישראל, מר בנימין נתניהו
הנדון: כוונה להקמת אתר להנצחת מורשת רחבעם זאבי (גנדי) ז"ל בשער הגיא

בהחלטה מס. 3779 מיום ה-30.10.2011 קבעה הממשלה כי יושלם פרויקט שיקום והפעלת האתר ההיסטורי בחאן שער הגיא, אשר הוכרז כאתר לאומי, וכן נקבע כי האתר ישמש להנצחת מורשתו של השר רחבעם זאבי (גנדי) ז"ל.

האתר הלאומי בשער הגיא הוא אחד מהסמלים החשובים של מלחמת העצמאות וכן מסמליו הבולטים של הפלמ"ח וחטיבת הראל. על רקע הדברים ולאור הכוונה להקים במקום אתר מורשת לזכרו של השר זאבי. יוצאי פלמ"ח יזמו מחאה כנגד ההחלטה ונציגים מטעמם הביאו הדברים בפניי.

אל המחאה הצטרפו יוצאי פלמ"ח רבים ובהם האלוף (מיל.) צביקה זמיר, האלוף (מיל.) עמוס חורב, תא"ל (מיל.) מוטקה בן פורת, תא"ל (מיל.) ייטקה שדמי, אליהו סלע ואחרים. בראייתם של לוחמים ותיקים ובעלי זכויות אלו, מורשתו של השר זאבי ז"ל אינה קשורה באתר, שכן לא לקח חלק בקרבות הקשים שהתרחשו בו במהלך מלחמת השחרור. האלוף במיל' עמוס חורב צוטט בעיתון 'הארץ' ביום ה-22.9.2016: "אנחנו, אנשי חטיבת הראל של הפלמ"ח, לחמנו על פתיחת הדרך לירושלים, והסרנו את המצור על העיר במחיר של קורבנות רבים. גנדי, כבודו במקומו מונח, הוא נטע זר...".

בראייתי, ולאור עמדתם של יוצאי הפלמ"ח ומשפחותיהם, הקמת אתר מורשת לרחבעם זאבי ז"ל בשער הגיא חוטאת לאמת ההיסטורית ויש בה כדי לבטל את תרומתם וגבורתם הגדולה של לוחמי הפלמ"ח וחטיבת הראל בהובלת הלחימה על פתיחת הדרך לירושלים. ראוי כי האתר יוקדש להנצחת זכרם של לוחמי החטיבה ומורשתם, הקשורים במקום בקשר של דמים.

על כן, אני קורא אותך להוביל לביטול החלטת הממשלה ולקידום החלטת ממשלה חלופית, שתכליתה הנצחת מורשת חטיבת הראל והפלמ"ח באתר.

בברכה,

ח"כ עמר בר-לב,

המחנה הציוני

11.9.16

* ח"כ בר-לב הוא בנם של חברי הפלמ"ח תמר וחיים בר-לב.

אותם משוריינים - מקץ 68 שנים.

משמרות המחאה הצבעוניים הם הצדעה של אלה שנותרו בחיים מן התמונות בשחור-לבן ושל דורות ההמשך הדורשים צדק היסטורי וצדק מוסרי

מאת ניר מן

משחר ימי האדם קידשה החברה האנושית מזבחות פולחן ובנתה מגדלים מרקיעי שחקים לשם עיצוב זהותה ודמותה.

בעם היהודי, העתיק בעמי תבל, ההתייחסות להנצחה בממד המרחבי היא מאוד מסויגת ומאוד זהירה. אין זו מקריות בעלמא ששני המיתוסים המכוננים בהתהוות העם היהודי הם אקס-טריטוריאליים במהותם: ואין להם, ומעולם לא היה להם ביטוי מבונה. איננו יודעים היכן חצו בני ישראל את ים סוף בחרבה בצאתם מארץ מצרים; ואיננו יודעים היכן הוא הר סיני במעמד מתן התורה.

זאת ועוד, עם ישראל, שהזיכרון הוא שמו האמצעי ועמוד התווך בתודעתו הלאומית, וּשְׁשָׁם אלוהיו המופשט הוא - "השם", לא מצא לנכון בכל תולדותיו לקדש ולהאדיר את המקום שבו קיבל את שמו. מה תואר לה ומה הדר לפנאל שעל גדת היבוך? מי בכלל זוכר ששם התאבק יעקב פנים אל פנים עם מלאך האלוהים שהודיעו: "לא יעקב יאמר עוד שמך כי, אֵם - ישראל: כי-שרית עם-אלהים ועם-אנשים, ותוכל". (בראשית ל"ב, 29).

הציונות, תנועת התחייה הלאומית, שהעלתה על נס את חזון שיבת ציון והעמידה את העלייה למולדת העתיקה בראש מעייניה, דבקה ברוח היהודית משכבר הימים. תפיסת ההתיישבות

מדינת ישראל הריבונית. מתהומות המפלה הלאומית וחורבן בית מקדשנו הועתקה מקשת טיטוס ברומא מנורת שבעת הקנים והיא מתנוססת קוממיות במשכן הכנסת בירושלים.

במרוצת השנים התגברה בניית האנדרטאות ברחבי הארץ, אולם נדמה כי בשנות הדור האחרון מתחזקות מגמת הקמתם של מרכזי המבקרים והגנים הפתוחים. לאור ערכי הזיכרון מונצחת מורשת הגבורה והעמידה על הנפש בתכנים אוצרוציים צנועים באתרי המורשת גופם.

להבדיל מעמים המנציחים מצביאים ומנהיגים, אנחנו מנציחים - דרך. משער הגיא עולה ומעפילה הדרך לירושלים, ודרך זו נועדה לשכון בליבת מרכז המבקרים.

המערכה על עתידה של ירושלים לא תמה בתש"ח ולא הסתיימה עם איחוד העיר אחרי ששת הימים. עוד נכוננו לנו התמודדויות קשות בעתיד לבוא. מרכז המבקרים בפארק רבין תוכנן להנצחת המערכה הגורלית והעקובה מדם על ירושלים במלחמת העצמאות. המרכז נועד להנחלת מורשת המאבק על ירושלים כצו לאומי מכונן של העם כולו, והוא ממצה את מהותו החינוכית של ערך הזיכרון היהודי מדור דור.

בכוונת מכוון נושא מרכז המבקרים בשער הגיא את שמם הקיבוצי של פורצי הדרך ומלווי השיירות כולם. למענם, למעננו ולמען הדורות הבאים לא ניתן למחות ולמחוק את המזהיר בדפי תקומתנו. לא ניתן לדורסנות לדחוק את זכר גיבורי האומה כולה.

לא נבגוד בזכרם של לוחמי הראל-פלמ"ח וחטיבות הלוחמים שהקיזו מדמם בהבקעת המצור;

לא נבגוד בזכר הנהגים שחירפו נפשם ובזכר התגייסותם של חברי "ההגנה" והעורף היישובי כולו לארגון השיירות;

לא נבגוד בזכרם של לוחמי האצ"ל והלח"י בירושלים שנרתמו לחלוקת המזון והמים בעיר המורעבת;

לא נבגוד בזכרם של הרבנים, האברכים ותושבי העיר העתיקה שלא נטשו את מדרש תלמודם ונאחזו בעמדות כוח המגן;

לא נבגוד בחברי בני דור תש"ח הנוצרים בדם לבם את זכר חבריהם שנפלו חלל על במות העיר.

י"ז בחשוון תשע"ז, 18.11.2016, שער הגיא

[הרשימה מובאת בנוסח מקוצר]

* ההיסטוריון ד"ר ניר מן הוא דור המשך לדור הפלמ"ח, בן של גינה שמאראג-מן, שהייתה מפקדת הבנות בגדוד השישי ולאחר מכן מזכירת המודיעין במטה חטיבת הראל.

וגאולת הקרקע דגלה באסכולת הדונם והעז, ודחתה את המליצות החלולות ממעשה ההגשמה. בכל שנות המאבק היה זה רק פסל האריה השואג בתל-חי שהפך לסמל יישובי חי ומפרה במערכה לעצמאות.

עם הקמת המדינה החל מפעל ההנצחה הממלכתי, שביטוי הראשוני היה רוחני מובהק. להנצחת זכרם של הנופלים התגייסה המדינה להוצאת פרקי עיזבונם בגווילי אש, והפנקס חוקקה את "חוק יד ושם" להנצחת זכרם של הנספים בשואה. בחלק מהאתרים שהפכו למופת הלחימה החלו ניצני שימור - מצודת פֶּחַ, הטנק בדגניה, גשר עד הלום, פסל אנילביץ' ובֶּרְכַת המים המנוקבת ביד-מרדכי. שתי מצבות תקדימיות פילסו את דפוסי ההנצחה - אוהל יזכור וקיר בדמיך חיי ביד ושם בירושלים, וְנִלְעַד האבן לחללי חטיבת הראל בבית העלמין בקריית-ענבים. לאורך הכביש העולה משער הגיא לְבִירָה הוצבו שלדי המשווריינים כזיכרון אילם לקורבנם של הנופלים במערכה המכרעת ביותר במלחמת העצמאות.

בדברי ימיה של מדינת ישראל הוקמו אנדרטאות זיכרון ולא שערי ניצחון מפוארים ולא היכלות תהילה שמימיים. לא בנגבה ובקסטל, לא בתעלת סואץ ובראס-נצרני, לא בחרמון ובבופור, ולא בירושלים. הביטוי היחיד במרחב ההסמלה הממלכתי שלנו שנקשר לשערי כיבוש הוא סמל

קבענו? ביום שישי נפגשים בשער הגיא

נצרת הליווי, תש"ח

מאת שוש וינקלר

למחרת ליל כ"ט בנובמבר, בו החליטה עצרת א"ם על הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל - בעודנו רוקדים ברחוב המלך ג'ורג' שבלב ירושלים - החלה מלחמת העצמאות ביריות הראשונות, שנורו מדרום לפתח-תקווה על שני אוטובוסים "אגד" אשר עשו את דרכם מחדרה ומנתניה לעבר ירושלים. משימת אבטחת הדרך הוטלה, מטבע הדברים, על חברי הפלמ"ח - וכך התחלנו ללוות את השיירות לירושלים, כשאנחנו גאים ב"קוד" שהוענק לנו: "פורמנים" (מובילים, עגלונים' בידיש).

שוש וינקלר בצד שיירה המתארגנת ליציאה מירושלים, ליד בתי שולר, שם חנו ה"פורמנים" לאחר יציאת הבריטים מירושלים. צילם: יהודה זיו

בתחילה ליווינו את השיירות ליווי צמוד: בנות ובנים מן ה"פורמנים" ישבו על גבי המשאיות, כשנשקם טמון בתוך המטען - וכמו להכעיס, היה חורף תש"ח גשום, קר ואפילו מושלג לעיתים; ומה שהציל את המצב היה השי, אשר שלחה לנו גולדה מאיר, ממלאת המקום של שר הביטחון, שיצא לארה"ב כדי לגייס נשק ותרומות למאמץ המלחמה. זה היה שק מלא "גאטקעס", תחתוני-צמר ארוכים, מתנת יהודי ארה"ב. אנחנו כינינו אותם "תחתוני גולדה". רוב הבנות נסעו באוטובוסים, כשמחתח לחצאיותיהן הארוכות נטמן ה"סטן" מתוצרת התע"ש. כשנפתחה אש על השיירה, נבהלו

הנוסעים יותר למראה הנערות במושב הסמוך אל הנהג, המפשילה בשלווה את חצאיתה ומרכיבה את כלי הנשק בנקישות-מתכת. מפקד השיירה נסע במונית ופקח על השיירה כולה. לצורך זה נלוו אלינו נהגי מוניות ירושלמיות - כמו "סורמלו" הנודע לתהילה. בהמשך נהג גם חברנו יהודה זלטין (זיו) את אחת ממוניות "אגד" אשר "סליק" הותקן ברצפתה, כשכובע מצחיה של נהג אוטובוס לראשו ונרתיק כרטיסים על כתפו.

באחד הימים נלוויתי במונית אל חברנו עזרא גלון, מפקד אחת השיירות בדרך לירושלים. לפנינו נסעה משאית שהובילה תפוזים ומלוויה זרקו מדי-פעם תפוזים לעבר המשמרות הבריטיים, שניצבו לאורך כל הכביש. שני הצדדים היו מרוצים, עד שתפוז אחד נפל ככל הנראה על ראשו של קצין, וזה שלף את נשקו וקרא למשאית לעצור. עזרא, שידע כי מתחת לתפוזים מובל משלוח נשק אל ירושלים, פקד על המשאית להמשיך בדרכה. הבריטים עצרו אותנו והובלנו אל משטרת מחנה יהודה שבכניסה לירושלים - שם הפרידו בינינו והוכנסנו לחקירה. קצין משטרה, שנראה לי בריטי במדים, ישב מעבר לשולחן ושאל אותי בעברית אם יש לי נשק. הוצאתי מכיסי כדורים אחדים ומסרתי לו אותם - כשאני מציגה את עצמי כטרמפיסטית בלבד. בעודו מדבר, נכנסה שוטרת ובדקה אותי ביסודיות. לאחר שמסרתי עדות, נלקחתי לתא-מעצר. באותו תא היו גם שתי בנות מהלח"י, וכמוהן ישנתי על הרצפה ואף למדתי לעשן. למחרת בבוקר נלקחתי שוב לחקירה. אותו קצין בריטי אמר לי כי מאוד לא בריא לעשן - ונתן לי תפוח-עץ שהוציא מהמגירה. הוא שאל אותי כמה שאלות והוחזרתי אל התא. אינני זוכרת כמה ימים ישבתי, עד אשר עו"ד גורלי, סניגור מטעם ה"הגנה", שחרר אותנו מבית-הסוהר. הנשק הוחזר, כמובן.

לימים ישבנו כמה חברה' ב"קפה עטרה" ברחוב בן יהודה. פתאום צץ מלצר והגיש לי קפה ועוגה, שכלל לא הזמנתי. המלצר הצביע על מי ששלח לי את העוגה והקפה: גבר שישב בקצה בית-הקפה. זיהיתיו מיד: היה זה הקצין מתחנת משטרת מחנה-יהודה! ניגשתי אליו והודיתי לו. בסך-הכל הייתי אז נערה בת שש-עשרה וחצי. עד ששבתי אל השולחן שלנו, כבר חיסלו שם בחברה' את הקפה והעוגה שלי!

הייתה זו רק אחת מחוויות בליווי השיירות לירושלים.

מאבק מלווי השיירות

ממבצע אנטבה למבצע זאבי*

אבי, הנס בייט ז"ל, שהיה מנהל עליית הנוער, נסע בדצמבר 1947 לקבל את פניהם של ילדים פליטים שהגיעו מהמחנות בקפריסין. בדרכו חזרה לירושלים, הגן (כחבר ה"הגנה") על יושבי האוטובוס שנסע בו, שהותקפו בקסטל. הוא קם ממושב להשיב אש, ונהרג. הוא אחד מהקורבנות שנפלו בהגנה על הדרך אל העיר.

ב-1998 החליטה ממשלת בנימין נתניהו, שחאן שער הגיא יקדש למורשת מלווי השיירות ופריצת הדרך לירושלים. לא לזיכרו של אדם אחד, אלא למורשת של אלה שהגנו על הדרך. ב-2011 החליטה ממשלת נתניהו לשנות את יעד המקום ולהקדישו לפעילות חינוכית להנצחת זיכרו של השר רחבעם זאבי ז"ל, שלא היה מעורב כלל בליווי השיירות ובפריצת הדרך לירושלים.

הנס בייט

מאז יוני 2016, עת נודעה לציבור

החלטה זו, החלה פעילות של נציגי דור הפלמ"ח, נציגי "דור ההמשך" ונציגי המשפחות השכולות, לביטול החלטת הממשלה, שאין בה כל היגיון (מה לזאבי ז"ל ולפריצת הדרך לירושלים?) ויש בה פגיעה בלוחמים על הדרך, בקורבנות שנפלו בה ובבני המשפחות של אלה.

התקיימו שיחות עם הנשיא ראובן ריבלין ועם ראש הממשלה. מדי יום שיש עומדת משמרת מחאה ליד המשוריינים בשער הגיא, הסוגיה הועלתה בכתבות בעיתונות הכתובה ובאתר "מאבק מלווי השיירות" בפייסבוק - ואין כל תגובה שלטונית על המחאה. במכתב אישי פניתי לראש הממשלה ושטחתי לפניו את העלבון הצורב. בין היתר כתבתי לו: תאר לך שבהחלטה ממשלתית ישונה שם מבצע אנטבה ל"מבצע רחבעם זאבי" (שלא היה לו כמובן שום חלק במבצע). האם היית נותן יד לכך?

גם על מכתב זה לא קיבלתי מענה.

אין זו סוגיה פוליטית של ימין ושמאל. זוהי סוגיה של התנהלות לא מכובדת, לא מכבדת ודורסנית, הפוגעת בנפשם של רבים. הרבים שלחמו ואלה שנתנו את חייהם כדי להבטיח את הדרך לירושלים.

פרופ' רות בייט-מרומ, כפר סבא

*מכתב למערכת עיתון "הארץ" 25.01.2017

הכאן הגחיל בסאכא.
בסאכא המחאה להקים דור הפלשך.

בעמודים 12-13 וגם בעמודים אחרים, מאחר ולא
זוהו כל האנשים המצולמים - לא נרשם מי ומי בכל
תמונה. מי שיזהה - יזהה.

מאבק מלווי השיירות

מרבית הצלמים בעמודים 12-13 הם אנשי המחאה.
צלמים אחרים, בעמודים אלה ובכל העיתון - לא זהו

על מה ולמה

השתלשלות המאבק להשבת המיתחם שליד חאן שער הגיא ליעוד, על-פי הצדק ההיסטורי - מרכז מבקרים ולימוד של מורשת פורצי הדרך ומלווי השיירות לירושלים במלחמת העצמאות*

יוני אמיר

הפלמ"ח שייקה גביש שיגר פניות לנשיא המדינה ולראש הממשלה בבקשה להתקבל לשיחה, יחד עם עוד מפקדים בכירים, כדי שיבהירו את חלקם של חטיבת הראל ושאר פורצי הדרך לירושלים המנותקת. בה בעת פורסמו שתי

עצומות לתמיכה ציבורית בהנצחת פורצי הדרך ומלווי השיירות - אחת מטעם דור ההמשך של עמותת דור הפלמ"ח ואחת שיזם מורה הדרך ד"ר שמעון גת. מניין החותמים הכולל הגיע בתחילת פברואר השנה ליותר מ-18 אלף, מהן רק מעט חתימות כפולות.

בהתחלת אוקטובר האחרון התקיים בשער הגיא מפגש בהשתתפות הציבור עם אנשי פלמ"ח דור ההמשך, לרבות סיורים. ובחודש סוכות הקימו חברי דור

יוני אמיר מסביר לקבוצת מבקרים

ההמשך ומתנדבים "סוכת מחאה". כאלף איש פקדו את הסוכה שבה נתלו מסרים על מה שהתרחש בתש"ח באזור ואת הסיבות למחאה. כל קבוצה קיימה שיח בהנחיית יוני אמיר וסיירה באתר. בשיח שולבו חברי פלמ"ח, לשם הנחלת מורשת תש"ח ממקור ראשון. סוכת המחאה זכתה לסיקור תקשורתי נרחב.

בנובמבר האחרון התקיימה פעילות משולבת: סיורים והתכנסות מחאה ליד החאן, עם היסטוריונים ועם עוזי דיין, שנרתם לחיפוש דרך שתהיה מקובלת על משפחת זאבי ותקל על הממשלה לשנות החלטתה. ההתכנסות הסתיימה בשירה בציבור. הקיבוץ העירוני "תמוז" מבית שמש סיפק בהתנדבות כיסאות, ציוד הגברה, גנראטור ושירותים.

בהמשך לפנייה ב-24 בנובמבר נפגשו מפקדים בפלמ"ח עם נשיא המדינה שביטא עמדה אוהדת. ובמעורבות ח"כ ד"ר ענת ברקו נפגשו ב-1 בדצמבר עם ראש הממשלה. בשמו נמסר שילמד את הנושא ויגבש עמדה. נכון למחצית פברואר לא נתקבלה כל תשובה.

מאז חג הסוכות ממשיך דור ההמשך לקיים בימי שישי הפגנת מחאה בשער הגיא. את המקום פוקדים חברי פלמ"ח, צאצאיהם מדור שני ואף מדור שלישי, שוחרי מורשת ואנשים חסרי קשר לפלמ"ח הרוצים לשמוע על המקום ועל מאבק המחאה. רבים באים עם ילדיהם.

* קטעים מכתבה מקיפה על מאבק שער הגיא

המאבק החל מיד עם החלטת הממשלה ב-30.10.2011 לביטול החלטה ממשלתית קודמת להנחלת מורשת רחבעם (נגדי) זאבי, והנחלת מורשתו למיתחם החאן בשער הגיא. קבוצת אנשי פלמ"ח כתבה לראש הממשלה עוד

טרם קבלת ההחלטה. התשובה הגיעה רק בסוף מרץ 2012 ובה דחיית הבקשה. פארק יצחק רבין הוקם בהחלטת ממשלה, ומשתרע על שטח נרחב במבואות ירושלים, במרחב דרך בורמה ושער הגיא. הוא נועד גם להנצחת פורצי הדרך ומלווי השיירות במלחמת העצמאות. אתר החאן הוא מהאתרים החשובים בפארק רבין. ב-1997 מונתה ועדת היגוי לתכנון המיתחם. התוכנית אושרה והוחל ביישומה ע"י הקק"ל

שהשקיעה כ-18 מיליון ₪. ב-2008 הופסקו העבודות, בשל היעדר תשתיות תחבורתיות מתאימות. אותה שנה החליטה הממשלה להקים מרכז להנחלת מורשת רחבעם זאבי באתר נווה אילן הישנה, החלטה שבוטלה ב-2011. המגעים שהיו מאז בין גורמים ממשלתיים לבין מפקדים בכירים בפלמ"ח שחלקם היו בהמשך אלופים בצה"ל - לא צלחו.

הנושא נעור מחדש בשנה האחרונה בעקבות פעילות של אנשי דור ההמשך בעמותת דור הפלמ"ח, חלקם בניס/בנות של לוחמים בחטיבת הראל: רבקה צביאלי, אסף סלע, יחיעם חורב, יצחק (צחקי) שריג ויוני אמיר, ושוחרת מורשת הפלמ"ח נאוה בת-צור. בתחילת ספטמבר 2016 שריג העלה את העניין בפני העיתונאית כרמלה מנשה והיא ראינה ברשת ב' ותיקי פלמ"ח שביטאו התנגדות להנצחת נגדי בשער הגיא. מכאן ואילך זכה הנושא לכיסוי נרחב בתקשורת. כמעט כל המרואיינים הדגישו שהמאבק הוא על הנצחת פורצי הדרך ומלווי השיירות לירושלים והדגישו שההתנגדות להנצחת נגדי במקום נובעת רק מהעובדה שלא היה לו חלק במערכה שהתנהלה בסביבתו. רוב המרואיינים נמנעו מלהתייחס לדרכו הפוליטית ולאישיותו, כפי שתוארו בתקשורת.

במהלך ספטמבר האחרון שיגרו מפקדים מחטיבת הראל מכתב נוסף בנדון לראש הממשלה ולשר להגנת הסביבה, ירושלים והמורשת. יו"ר עמותת דור

קרבות יאזור ובית הקרן הקיימת

כחלק מן המחאה להנחלת מורשתם של מלווי השיירות ופורצי הדרך לירושלים בחאן שער הגיא ובארגון דור ההמשך בעמותת דור הפלמ"ח, יצא ב-3 בפברואר סיור באתרי קרבות יאזור ובית הקרן הקיימת, בהדרכת יואב רגב מדור ההמשך. השתתפו לוחמי פלמ"ח, בני משפחותיהם, חברי דור ההמשך וכמה מורי דרך.

ליד "אנדרטת השבעה" באזור תוארו הפגיעות בשיירות שיצאו מתל אביב לירושלים והתפקיד המרכזי של יאזור בהתקפות, בהן נהרגו שבעה לוחמים בפיקוד אליק שמיר מפלוגת הפועל ידי אנשי חסן סלאמה שהתבצרו בבית החרושת לקרח עם יועציהם הגרמנים. ארגון ה"הגנה" פתח בפעולות גמול, בהן פיצוץ בית החרושת לקרח ושני בתים

משתתפי הסיור מאזינים ליואב רגב צילם: חגי ברעם

נוספים על ידי "פלוגת הקו" מהגדוד החמישי של הפלמ"ח, בפיקוד נחום אריאלי ובסיוע חוליית נשק כבד של ה"הגנה" בפיקוד ישראל טל. ד"ר אסף פולת, ורבקה צביאלי מדור ההמשך, סיפרו על חשיפת ביהח"ר לקרח וקביעת שלט הסבר על הקרב בו נהרג לוחם הפלמ"ח רחמים הוורד. נציג הלוחמים יוסקה לוטנברג סיפר על הקרב, שייחודו היה תקיפה ראשונה של ה"הגנה" במלחמת העצמאות עם שחר ונסיגה באור יום תחת אש. בבית הקק"ל, הסביר

יואב על הקושי של 18 לוחמי "פלוגת הקו" להחזיק את העמדה, עליה פיקד שמעון אלפסי, ועל הפגיעות של אנשי חסן סלאמה בגיבוי תושבי הסביבה בלוחמים שהגנו על בית הקק"ל, משם יצאו השיירות לירושלים. בקרבות אלה נהרגו דוד ברנדווין, יאיר עמיחי ומנשה כהנא.

רבקה צביאלי

"עולים ביחד" זכו בפרס יוסי הראל

מימין: תורמת הפרס שרון הראל-כהן, זאב אלמוג, יואב הרפז, דבורה בלום, סיגל קנוטופסקי, עמוס ספיר, שייקה גביש, אפרים הלוי. צילום: פרלוד הפקות

אתיופיה בתעסוקה כציר מוביל לשילובם בצורה מיטבית בחברה הישראלית. חשוב לציין שאלמוג פיקד על מבצע הוצאתם של כאלף עולים ראשונים מיהודי אתיופיה אשר צעדו ברגל מאתיופיה לסודן. עימו בחבר השופטים היו ד"ר דבורה בלום, מומחית בנושאי הגירה ושילוב חברתי, ואיש הפלמ"ח יואב הרפז. יו"ר ועדת הפרס הוא תא"ל מיל' אסף סלע מדור ההמשך של עמותת דור הפלמ"ח. בעבר הענקת הפרס, באולם מלווי השיירות בבית הפלמ"ח, היה המרצה המרכזי אפרים הלוי, אשר כמי שהיה ראש המוסד היה שותף לאותו מבצע של העלאת יהודי אתיופיה, נשא גם דברים נוקבים באשר לקליטתם בארץ. אלוף מיל' ישעיהו (שייקה) גביש בירך. מנחה הערב היה איזי מן וירדנה ארזי הנעימה בשיריה. את "עולים ביחד" ייצגו היו"ר עמוס ספיר והמנכ"לית סיגל קנוטופסקי.

זאת הפעם השנייה שבה עמותת דור הפלמ"ח העניקה את "פרס ההעפלה, העלייה והקליטה על שם יוסי הראל" השנתי. העמותה "עולים ביחד" שזכתה בפרס מיישמת בזמן הזה את פועלו של יוסי הראל בימים ההם, כאשר פיקד על אוניות המעפילים "כנסת ישראל", "עצמאות" ו"קיבוץ גלויות" והידועה כהן - "אקסודוס".

מפעל ההעפלה, בהנהגת ה"הגנה" ובביצוע הפלמ"ח וזרועו הימית הפל"ם בין מלחמת העולם השנייה והקמת המדינה, היה בין המפעלים המורכבים וההרואיים בתקומת ישראל. הזמנים והרכב העולים השתנו, אך העלייה והקליטה נמשכות והעלייה מאתיופיה היא דוגמה לכך. על כן החליט חבר השופטים בראשות האלוף מיל' זאב אלמוג שהיה מפקד חיל הים, להעניק את הפרס לעמותת "עולים ביחד", שמטרתה קידום צעירים אקדמאים יוצאי

"המשבר הערבי" הגיע לבית הפלמ"ח

מימין, חגי ארליך ובתו שירי ארליך-פרסול, שייקה גביש, בוגי יעלון ואפרים הלוי. צילום: פרלוד הפקות

מיל' ויו"ר עמותת דור הפלמ"ח, התייחס למערכות ישראל: מאז 1918 והתחלת המנדט הבריטי עד ימינו - כל שבע שנים אירוע מלחמתי. המחבר דיבר על מה שכתב: כרונולוגיה מתקופת מוחמד עד האביב הערבי, ההקצנה המוסלמית מאז עליית חומייני ב-1979, משה (בוגי) יעלון, רמטכ"ל ושר ביטחון בעבר, עמד על "כולם נגד כולם" בעולם הערבי בימינו. אפרים הלוי, ראש המוסד בעבר, דיבר על המצב המשתנה, שושלות שהתרוסקו מלכי ירדן וסעודיה. דובי איכנולד, המו"ל, הודה לאכסניה. ערב שבה נערך עוד ערב מערבי "מסביב למדורה",

המזרח התיכון - המשבר הגדול מאז מוחמד מאת פרופ' חגי ארליך. השקה באולם מלווי השיירות בבית הפלמ"ח. המנחה: שירי ארליך-פרסול, סגנית מנהל בית הפלמ"ח ורכזת ההדרכה. אב ובת, מחזה לא שגרת. הספר (הוצאת ידיעות ספרים) כמעט שאינו מתייחס לישראל, אבל הלקח ממנו הוא לישראל, "אל מול פני המרחב הערבי" ככותרת הערב. בהתאם, האולם היה גדוש לא בקהל הרגיל של חברי פלמ"ח לרוב, אלא ב"ערביסטים", אנשי מודיעין, מוסד ואקדמיה, כיאה למחבר, כמובן, שירי התייחסה גם להיותה בתו של חגי. שייקה גביש, אלוף

רוחו של יצחק שדה שורה על הפרס על שמו

הפרס לספרות צבאית

ע"ש יצחק שדה

לשנת תשע"ו - 2016

מדורתו לא תכבה

יוסי אלפר

מימין: שלמה גזית, ג'ק מהפר, אורנה ברביבאי, נורית כהן-ליונובסקי, יצחק שריג
ועבר שלח
צילום: פרלוד הפקות

בפלמ"ח לא שכחו את דוידקה נמרי

על הבמה של אולם מלווי השיירות בבית הפלמ"ח התחלפו מרצים רציניים בעלילות ההעפלה, בהילולת זמר ונגינה, מדורה והדלקת נרות חנוכה. 25 בדצמבר האחרון, בדיוק 71 שנה לעליית ספינת המעפילים "חנה סנש" על שרטון בחוף נהריה לאחר שחמקה מהמצור הבריטי. בהורדת המעפילים מן הספינה הנוטה על צדה צפו בין השאר המשורר נתן אלתרמן ודוידקה נמרי. בעקבות אותה הורדה אל החוף אלתרמן כתב את "נאום תשובה לרב-חובלים איטלקי". דוידקה נמרי המשיך בפועלו בהעפלה ובתחומים נוספים כמי שהיה קמב"צ המוסד לעלייה ב' וסגנו של ראש המוסד שאול אביגור, ובמשך שנתיים סגנו של יצחק שדה, מפקד הפלמ"ח.

על דרכו, תפקידיו ומעלליו דיברו בערב לזיכרו: יו"ר עמותת דור הפלמ"ח אלוף מיל' שייקה גביש, ההיסטוריון ד"ר מרדכי נאור הדגיש בדבריו את שירי אלתרמן, החוקר תא"ל מיל' ד"ר ישראל לשם שהיה מפקד שיטת הצוללות ומרצה על ההעפלה, ודן יפה, בנו של כתריל יפה, רב החובל של כ"ג (כ"ד) יורדי הסירה שדוידקה גייס אותו ל"הגנה" ב-1937. ואולם, את ההצגה גנבו בניו האמנים של דוידקה: הצייר שאול נמרי שיזם, הפיק והנחה את הערב והעושה לילות כימים להנצחת פועלו של אביו, ואחיו הצעיר ממנו הזמר יוני נמרי שר ורוקד עם חבריו המנגנים. נעמי פולני קראה משירי אלתרמן.

"לא למען המית נתון הנשק בידיו אלא כדי לשמור על החיים". כה אמר יצחק שדה, מקים הפלמ"ח ומפקדו הראשון. ומה יותר משמעויות ממשפט זה באירועי השנה האחרונה. רוחו ותורת הלחימה של יצחק שדה שורה על כל אחד מטקסי הענקת הפרס לספרות צבאית על שמו, זו הפעם ה-45. השנה מנה חבר השופטים בראשות האלופה מיל' אורנה ברביבאי את ד"ר נורית כהן-ליונובסקי שזכתה בפרס ב-2015 ויצחק (צחקי) שריג, חבר דור ההמשך בעמותת דור הפלמ"ח. בטקס שנערך באולם מלווי השיירות בבית הפלמ"ח בהנחיית איזי מן זכו שניים בפרס:

- יוסי אלפר, בעברו איש מוסד וראש מרכז יפה למחקרים אסטרטגיים באוניברסיטת ת"א, על ספרו "מדינה בודדה" שבמרכזו, כמוגדר בכותרת המשנה, "החיפוש החשאי של ישראל אחר בעלות ברית באזור", בקרב המיעוטים והמשטרים לא-ערביים ולא-מוסלמים.

- ח"כ עפר שלח, ראש סיעת "יש עתיד", על ספרו "האומץ לנצח - מדיניות ביטחון לישראל", בו הוא מתריע על כך שלמדינת ישראל אין היום מדיניות ביטחון מוגדרת וכי דוד בן-גוריון היה האחרון שעיצב את תפיסת הביטחון ואת פני צה"ל. על הבנתו את הנושא, בו הוא עוסק לאורך השנים ובכנסת הנוכחית גם כחבר ועדת חוץ וביטחון, שלח גם נשא בטקס את ההרצאה המרכזית (במקום הרצאתו המתוכננת של שי פירון, שר החינוך בעבר, שנבצר ממנו להשתתף).

בטקס אמר יו"ר הפרס האלוף בדימוס שלמה גזית: "אינני יודע מה קרה הפעם, הוצפנו ב-63 ספרים שהוגשו לתחרות, מספר כפול מן הממוצע השנתי. ז'ק מהפר, תורם הפרס שהגה יגאל אלון הנערץ עליו אמר, בין השאר: 'אני מנצל את ההזדמנות לברך את האלוף גזית לצאת ספרו האוטוביוגרפי 'בצמתים מכריעים' וכן ליום הולדתו ה-90, עד מאה ועשרים'.

למעלה, מימין: מרדכי נאור, דן יפה,
ישראל לשם

מימין: שאול נמרי ונעמי פולני

למטה: יוני נמרי והלהקה

מורשת יגאל אלון - מעשה מופת חברתי-חלוצי

יו"ר הכפר. על ייחודו של המקום עמדה עדה סרני בנימוקי השופטים להענקת הפרס, כאשר סיפרה על בתה אור-לי שנולדה עם שיתוק מוחין: "אילו הייתי יודעת אז על 'עלה נגב' - נחלת ערן, אולי הייתי מאושרת. זה מקום נפלא שנותן להם כבוד וערך עצמי, וגם: 'דורון' אף פעם לא שכח את ערן, בזכותו ובזכות אור-לי נעשינו אנשים טובים יותר, חזקים יותר, ולמדנו להתמודד עם קשיים בחיינו." בשם היו"ר אלמוג שנכדו יהלי גרגו נכח בטקס, קיבל את הפרס שלומי אבנון, נשיא כבוד של הכפר השיקומי שאמר, בין השאר: עצם קיומו של הכפר יוצר שינוי חברתי אשר מאפשר לנו להתקדם צעד נוסף לעבר כינונה של חברה טובה יותר, חברת מופת, חברה חסונה וחזקה שנוכל להתגאות בה."

מורשת הפלמ"ח נאווה בת-צ'ור, בראשות אלוף מיל' חגי שלום. וכשתמע מדברי איש הפלמ"ח יו"ר הפרס אלון מיל' ד"ר אלעד פלד, מה שתאם יותר מכל את נושא הפרס - מעשה מופת חברתי-חלוצי - הוא המיזמים מקבלי הפרס:

- "לקט ישראל", עמותה שמתנדביה אוספים ומצילים עופדי מזון ראויים ומזינים מאולמות אירועים, בסיסי צבא, חדרי אוכל של מפעלים, מגדלי פירות וירקות וכדומה, ומחלק אותם לכל מי שזקוק למזון ואין ידו משגת לרכוש אותו. ג'וזף גיטלר קיבל את פרס בשם הנהלת המיזם.
- "עלה נגב - נחלת ערן", הכפר השיקומי על שם ערן, בנם של ידידי ואלוף מיל' דורון אלמוג, שהיה מדיירו הראשונים. אביו היה בין מקימיו ומשמש

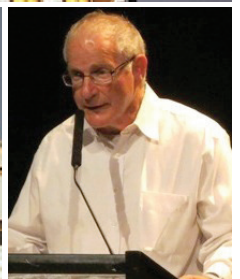
הכול תאם את מורשתו של מפקד הפלמ"ח יגאל אלון בטקס שבו הוענק הפרס על שמו בפעם ה-34 בהנחיית יצחק (צחקי) שריג, חבר דור ההמשך בעמותת דור הפלמ"ח:

הדברים שנשא הדובר המרכזי בטקס, אלון-משנה ניר בן-דוד, דור שלישי לחברי הפלמ"ח כרמלה ואפרים (פרידמן) עמית ששירתו בגדוד הראשון של חטיבת יפתח. ניר נושא עימו את מורשת הפלמ"ח ומיישם אותה כמח"ט "ברק", חטיבת שריון סדירה 188. הוא הביא עימו לעסק 30 מחייליו, כדי שגם הם יספגו מנת מורשת ויעבירו אותה הלאה. הכול תאם: חבר הפלמ"ח ותורם הפרס סטף ורטהיימר, וחבר השופטים שמנה את לוחמת הגדוד השלישי בחטיבת יפתח עדה סרני ושוחרת

למעלה מימין: סטף ורטהיימר, יהלי גרגו, השופטים נאווה בת-צ'ור, חגי שלום ועדה סרני.

למטה מימין: יצחק שריג, ניר בן-דוד, ג'וזף גיטלר, אלעד פלד

"חיות הנגב" בבית הפלמ"ח

שייקה גביש, יו"ר עמותת דור הפלמ"ח, נשא דברים וסיכם את התקופה. את ההתכנסות כיבד בנוכחותו חיים גורי, שקרא את שירו "היו לי חברים".

חיים גורי קורא את "היו לי חברים" מול מכבדי זכרו של שמחה שילוני

לבקשת אחורני לוחמי מייחידת הרזרבה "חיות הנגב" ערכה משפחתו של שמחה שילוני ערב זיכרון והוקרה באולם מלווי השיירות בבית הפלמ"ח. נעשה מאמץ לחידוש קשרים שנותקו עם השנים. כ-330 משתתפים מבני הדור השני והשלישי וכעשרה מוותיקי הלוחמים, נכחו במפגש החברים המרגש.

בראיונות מצולמים תואר רקע הלוחמים, מרביתם נערים עובדים מהגיוס העירוני של הפלמ"ח. הם גובשו לחבורה מלוכדת על ידי דוד (דודקה) מגן שפיקד על מחלקת "חיות הנגב" ונפל בקרב בית חנון. החבורה נשלחה לנגב ככוח לוחם מיומן מיד עם תחילת מעשי האיבה, ואנשיה לחמו שם ברציפות במשך 15 חודשים, עד סיום מלחמת העצמאות.

מהראיונות עלו הרוח המיוחדת של היחידה ודמותו הבלתי שגרתית של שמחה שילוני, כמפקד מקורי ונוסף ביטחון בתנאים הקשים של הבדידות והמצור, בהגנה העיקשת על קווי המים ושיירות האספקה במרחבי הנגב העצומים, ובקרבות הבלילה בכוחות לא שקולים מול חיל המשלוח המצרי.

שייקה גביש, זיכרונות ותובנות

מימין לשמאל, הסופר אלי עמיר, אלופים מיל' ג'קי אבן וחיים נדל, העיתונאי אמיר אורן ואלוף מיל' נעם תיבון

ראש הממשלה ושר הביטחון, לוי אשכול, טיפח בשקט את יגאל אלון כיורשו האפשרי בביטחון. 'אתה תנצח, אבל יהיו המון הרוגים ויושמדו הרבה טנקים', אמר דיין לגביש. לגביש יש הערכה לדרך שבה אשכול הכין את הצבא בשלוש השנים בהם היה גם שר הביטחון, ומאידך הוא קובע כי 'לאשכול לא היו מושג והבנה בביטחון'. לגבי יצחק רבין משוכנע גביש כי הסיבה האמיתית להתמוטטותו הייתה חוסר יכולתו להתמודד נפשית עם הסיטואציה החדשה. לפיד מגלה בביקורתו מה שכל קורא מבין, ששייקה, בזיכרונותיו ובהערכותיו, אינו עושה הנחות לאף אחד, אפילו לא לאלה שהוא ממש מעריך. מנתח, לא 'מורח', ואומר דוגרי מה דעתו. מסכם לפיד: 'זה ספר זיכרונות אישיים מעניין המוסיף עדות ישירה חדשה ליחסי דרג צבאי ומדיני ולניהול מלחמה בדרך הפיקוד המרחבי בחזית מרכזית'.

בעיניים של חברי פלמ"ח שייקה גביש הוא המ"מ, המ"פ, המג"ד שעדיין שם משפחתו היה שקליאר והיה בין המעטים שכבר היה נשוי, או כמעט נשוי לגיטה. אחד מהחבר'ה, אמנם עם הדיסטאנס שגם בפלמ"ח היה בין חבר מן השורה למפקד בגדוד הראשון בחטיבת יפתח ובגיהה הקצרה לגדוד השלישי. הוא המ"פ שנפצע במלכיה, הסמג"ד בימי ח'ירבת מחאז, המג"ד במחנה מנסורה. בעיני הציבור הרחב הוא האלוף ישעיהו גביש, מפקד פיקוד דרום שקרא "סדין אדום!" והגייסות נעו עד התעלה בששת הימים. ומאז "סדין אדום" הפך מסיסמת מלחמה לספר, כל אחד יכול להעמיק את ההיכרות עם שייקה שבעטיפת הספר העדיף להישאר שייקה, ולא ישעיהו. בערב השקת הספר בבית הפלמ"ח, באולם מלווי השיירות ישבו פלמחניקים וגם כאלה שלא. על הבמה, בהנחיית זאב לכיש, מנהל בית הפלמ"ח, ובסקירה הקצרה מפי אלוף מיל' נעם תיבון, ישבו אנשים שניתחו את התקופות המתוארות בספר, ובעיקר את ששת הימים. כך, האלופים מיל' חיים נדל ויעקב (ג'קי) אבן, בהנחיית עיתונאי ופרשן "הארץ" אמיר אורן. ואילו הסופר אלי עמיר עמד על הפן האנושי והחברתי של שייקה. הוא, שבאירועים אחרים מברך אחרים ומדבר בשבחם, אותו ערב הוא הוא שהיה חתן השמחה. ומה על הספר עצמו? מכל הביקורות, להלן קטע ממה שכתב תא"ל מיל אפרים לפיד, בעבר איש מודיעין ודובר צה"ל, בכתב העת "ישראל דיפנס":

"כל תחנות חייו נשאר שייקה גביש פלמ"חניק, איש ערכים, רעות ונתינה, תכונות המלוות אותו ופלמחניקים רבים מאז התנדב ב-1943 בגיל 18 לפלמ"ח. בימים אלה, כשהוא חוגג תשעים, הוא שמח בחלקת אלוהים הקטנה שטיפח מוזיאון הפלמ"ח ועמותת דור פלמ"ח, המשמרים באדיקות, ובשילוב מוצלח של דורות המשך, את הרוח המיוחדת של 'מגש הכסף' של המדינה בדרך. "על סף המלחמה ב-1967 פיטר הרמטכ"ל רבין את אלוף גביש ליום אחד, כדי להעביר את התפקיד למשה דיין, שהיה אז ללא תפקיד ממלכתי. דיין הסתובב במחנות צה"ל, במדים ובלי דרגות וחיפש להיות מעורב. מצד שני

בחי' שפוצ'ו אדם רציני

שני פוצ'ו שהם אחד

יהדות מזרח אירופה והחסידות, הצעיר מפוצ'ו ב-16 שנים. אף אחד לא התווכח עימו, בוודאי לא בערב ההשקה של "בחי" באולם מלווי השיירות בבית הפלמ"ח. באולם ועל הבמה ישבו מחויכים ידידיו ומי אינו נמנה עם ידידיו? וגיבורי ספריו, פלמחניקים שעד שלא קראו את "חבורה שכזאת" לא ידעו שהם היו מצחיקים גם בשעות הקשות של מלחמת העצמאות. ואפילו פוצ'ו לא ניבא שגם דור שני ושלישי לאותם אנשי פלמ"ח יאהבו את ספרו. הם באו ל"ערב ציזבת ושיר" לשמוע על חייו של חבר שכבר בינקותו הצמיח שפם (מה פתאום ברצינות? אפילו שכך מראה האזור שבהזמנה). הם באו בשביל האיש שבתעודת הזהות שמו ישראל ויסלר אבל מה שחשוב הוא שהוא פוצ'ו ובויקיפדיה כתוב שחיבר כ-40 ספרים.

טובה עופר, שהייתה בפאנל המספרים על הבמה מעידה, והאמינו לה: "אני מ'הראל' והיתר מ'יפתח' (...) אירוע מאד מעניין, מצחיק". אכן, כולם ניסו וחלקם הצליחו להתחרות בהומור של פוצ'ו: זאב לכיש, שייקה גביש, אלי מני, יוסי צפירי, מריימה כהן, רינה הלל ועוד חברים שסיפרו, רקדו, שרו, התחפשו והצחיקו. בחיי, פוצ'ו.

"והנה אפילו צעירים נצחיים כמו פוצ'ו, שנולד ב-1930, מגיעים לגיל שבו הם כותבים זיכרונות. אבל לפוצ'ו יש בעיה: מה יעשה אדם שכל חייו הרגיל את קוראיו וחבריו לחשוב שהוא מספר להם כזבים? למה שיאמינו לו עכשיו? ולכן הוא הכתיר את ספרו החדש, שיצא לפני כמה חודשים, ממש במחתרת, בשם המקסים והדו-משמעי - 'בחי', וכותרת המשנה: 'קורות חייו של חבר מצוי'." כך כתב פרופ' דוד אסף בבלוג שלו "עונג שבת" ומי יתווכח עם החוקר של

משמאל, רינה הלל, טובה עופר, מריימה כהן, יוסי צפירי, אלי מני

הנה הם, האנשים הללו. ואנחנו דור ההמשך

אסנת מרדור

אני פותחת באופן רנדומלי את ספר הפלמ"ח, כך ב', מהדורת "למרחב" (תשט"ז). "חג שבע השנים" (עמוד 260) ומגלה כי "דבר לילדים", עיתונם של הילדים, הוציא מהדורה בשם "פלמחניקי". זאב (המשורר והסופר אהרון זאב, עורך העיתון ולימים קצין חינוך ראשי בצה"ל) הקדיש אף שיר "לנערי הפלמ"ח" ששמו "פלמחניק" והסביר לאלפי הקוראים הצעירים על לוחמי הפלמ"ח: "...את גופם חיסנו, את ידיהם לימדו להחזיק ברובה ובסבן ובכל כלי מלחמה, למדו להחזיק במשוט ולנהוג בספינות, הם למדו לדעת את הארץ ושביליה, את העם וסבלותיו, הם פיתחו כוח ודעת גבורה, הם היכו את קאוקג'י במשמר העמק, הם יצאו חלוצים לפרוץ את הדרך לירושלים. ראשונים הם בכל קרב במלחמה זו, מלחמת ישראל לחירותו - לוחמים חסרי פחד ועזי נפש. נאמנים

ומסורים ואינם נרתעים מכל סכנה". הילדים גדלו. הם למדו באופן בלתי אמצעי על הפלמ"ח, על ערכיו, על מורשת הקרב, מה שחלקם שמע גם מפי ההורים - חברות וחברי פלמ"ח. זו שעתו היפה של דור ההמשך של עמותת דור הפלמ"ח הנרתם בימים אלה למשימות חשובות שהן צו השעה ורותם בדרכו שלו גם את דור הלוחמים/המייסדים, המתייצבים כתמיד לכל משימה ואתגר. כנה טוב לראות כיצד עובר המקל מיד ליד, מדור לדור. ההמשכיות חשובה ואפילו קריטית. אסור שיישמש המקל מידינו, נאחז בו חזק, נעבירו בין כולנו, נשמור בלבנו את אש התמיד ונמשיך הלאה יחד. תמיד.

"המדור לחיפוש" של בית הפלמ"ח

כיצחק רוזנר המנוח, מ"פ בגדוד "מוריה" של חטיבת עציוני, לא פלמ"ח, שהיה נשוי ללוחמת הפלמ"ח ריבה רוזנר, קודם בחטיבת הראל ואח"כ בחטיבת יפתח. לאחר פטירתו העבירה אחת הבנות את הציור לגלריה לאמנות ומשם הגיעה לידי השואל. נוצר קשר בינו לבין המשפחה, היכולה לספק פרטים נוספים.

פנייה ייחודית הגיעה מגרמניה: חיפשו פרטים על אדם בשם עמנואל גולדברג, מומחה לצילום מדעי שעליו מתכננים לקיים תערוכה בעיר דרזדן. גולדברג היה אדם מבוגר כשהוקם הפלמ"ח. אבל מישהי נזכרה שחבר הפלמ"ח סטף ורטהיימר עבד בצעירותו אצל אותו גולדברג. השואל הופנה אל סטף.

לבסוף, עוד פנייה מחו"ל: ד"ר ג'ק בנדל, קרדילוג לגיל הרך מפלורידה, קרא בעיתון יהודי אמריקני כתבה על הפלמ"ח מאת דייוויד שיין מסיאטל וביקש קשר עם מישהו מהפלמ"ח. דייוויד הפנה אותו אל חברת פלמ"ח שהכיר. בנדל פנה אליה: הוא ידע שאביו המנוח, מנחם בנדל, שירת בגדוד השישי של חטיבת הראל. לפני מספר שנים אחותו צילמה כמה תמונות מאלבום הגדוד באוצר התמונות בבית הפלמ"ח. הם זיהו בתמונות את

הוותיקים זוכרים את "המדור לחיפוש קרובים" ששודר בקול ישראל בשנים שלאחר מלחמת העולם השנייה. גם בעידן הפייסבוק, יש המבקשים לחפש אנשים, פרטים על אירועים, שורשים. דור שני ואף שלישי לפלמ"ח, נזכרים שאינם יודעים כמעט כלום על הורים או סבים. הכתובת המקובלת היא ארכיון הפלמ"ח בניהול ד"ר אלדד חרובי. ויש גם הפונים במישרין אל חברי פלמ"ח. לפעמים יש פיתרון לתעלומה. לפעמים אין. היריעה קצרה מלתאר יותר מכמה חיפושים נוסח "מי מכיר מי יודע".

דב כהנא מסומן בעיגול

אלדד: נכנס אלי גבר והושיט תמונת אנשים הנראים כאנשי פלמ"ח. דמות אחת הייתה מסומנת, דב כהנא [יששכר] בן נילי וחנניה, נכה צה"ל ממלחמת העצמאות שנפטר כתוצאה מפציעתו בגיל 52 ב-1980 והוכר כחלל צה"ל. האם מישהו מכיר, ראה, יודע, אם היה בפלמ"ח? הפצתי את השאלה - ולא קיבלתי מענה. גם השואל לא חזר אליי.

ומקרה שהניב פיתרון: אדם בשם רון ברטוש כתב על "איש פלמ"ח שכונה פיצ'י או פיצ'י, מלוחמי ירושלים" וצירף ציור מעשה ידי לודוויג בלום. רון קנה את הציור והוא מחפש פרטים על הבחור המצויר. הפצת התמונה בין חברי פלמ"ח הניבה תוצאה: אסף סלע מדור ההמשך, זיהה את פיצ'י

פיצ'י, הוא יצחק רוזנר

אביהם, ביניהן אחת שתחתיה היה כתוב "מרדכי לוסטיג ממתיין לתה שמכין מנחם בנדל". הרופא התכונן לחגוג בר מצווה לבנו ג'ונתן בארץ והיה רוצה לפגוש את לוסטיג. חברת הפלמ"ח איתרה אותו וקיסרה בין נכדו, אלון קאופמן, לד"ר בנדל. השניים התכתבו במייל והסוף סוף טוב: פגישה נרגשת בביתו של לוסטיג ברמת גן וסיפורים שזרמו, מימיהם בפלמ"ח ומימי חברותם בתקופת השואה. בנדל ובנו ביקרו גם בבית הפלמ"ח ואותה חברה הטמיעה פרטים על מנחם בנדל במאגר החברים באתר הפלמ"ח.

מרדכי לוסטיג מחכה לתה שמכין מנחם בנדל

לוסטיג מספר לנכד על סבא

מודיעין נאמנה להנצחת חטיבת יפתח

כמדי שנה, מסורת הנמשכת זה אחת עשרה שנים, הצדיעה עיריית מודיעין לחטיבת יפתח-פלמ"ח שאנשיה לחמו במקום ובסביבותיו. ושוב ניתן מקום ניכר להנצחת מורשת החטיבה כחלק מיום תנועת הנוער בעיר. כל הדוברים בטקס הגיעו של פעילויות הנוער שנערך בפארק יפתח, הזכירו והוקירו את החטיבה ופועלה באזור. המוני ילדים ובני נוער, בגילאים שונים, מכל תנועות הנוער הפועלות בעיר, צבאו על המדשאות. התוכנית הותאמה לבני הנוער וכללה את "מקהלת שבא" וחבורת צעירים מבני-עקיבא. היום אורגן בידי דנה לרון, רכזת תנועות הנוער בעיר ואגף תרבות ואירועים. אנחנו ייצגנו את לוחמי החטיבה ומטבע הדברים, בעינינו העיקר היה באזכור חטיבת יפתח בדרך מכובדת מאד. להזכיר, בבתי הספר ובתנועות הנוער בעיר לומדים על יפתח לא רק ביום הטקס. ראש העיר, חיים ביבס, הבטיח מעל הבמה להמשיך ולקיים את המסורת גם בשנים הבאות.

רחל ויעקב גת

רחל ויעקב, לוחם חטיבת יפתח, עם נציגי הנוער והמארגנים
צילום: גידי אבינערי

לכבודם של חיילי הקומנדו הצרפתי

זה תרגום הטקסט המופיע משום מה רק בצרפתית על אבן הזיכרון לחיילי "הקומנדו הצרפתי" בפיקוד Thadée Diffre הידוע גם בשם העברי תדי איתן, אותו אימץ הקצין הצרפתי נוצרי שהתנדב כמו חייליו היהודים למלחמת העצמאות שלנו ולחמו במבצע יואב ובמבצע חורב: "לכבודם של גיבורי הקומנדו הצרפתי שלחמו עם חטיבת הנגב של הפלמ"ח תחת פיקודו של סגן תדי דיפרה איתן לשחרור באר שבע והנגב. אוקטובר 1948". אבן

צילום: עיריית באר שבע

הזיכרון ניצבת על גבעה סמוכה לאנדרטת חטיבת הנגב. בשעת נשדד לוח המתכת עם ההקדשה. ד"ר זאב זיון שהדריך במקום קבוצת תיירים הפנה לכך את תשומת לבו של רוביק דנילוביץ', ראש עיריית באר שבע שהורה לתקן את העוול. הדבר נעשה, במקום הלוח הנשדד הוצב לוח שיש שעליו הכתובת הנ"ל.

גשר אל-חמה, מראה מהתצפית; יואב רגב מדבר על תפקיד הקיבוצים. צילום: דוד (דדה) עינב

מראה מעל הגשר

גשר אל-חמה שעל הירמוק, פוצץ בליל הגשרים על ידי פלוגה ג' בגדוד השלישי של הפלמ"ח. המ"פ היה נתנאל חיטרון, אך על הפעולה פיקד אהרון ספקטור. זה הארוך בין 10 גשרים שפוצץ על ידי הפלמ"ח ב"מבצע מרכולת", שם הצופן של ליל הגשרים. באורכו, 130 מ', היה גם הארוך בין ארץ ישראל למדינות השכנות והוא הגשר היחיד שנותר עד היום במצבו בתום הפיצוץ. 70 שנה חלפו מאז ובטקס משולב שכותרתו "מפגש בעקבות לוחמים" ציינו בעמק הירדן 70 שנים לליל הגשרים ו-75 שנים לפלמ"ח.

האורחים התכנסו קודם ב"בית גבריא" שעל שפת הכנרת. בקהל היו לוחמי פלמ"ח, ובהם אחדים שלקחו חלק בפיצוץ הגשר, בני משפחותיהם ואנשי עמק הירדן, שבו בכל קיבוץ הייתה לפחות

הצדעה לשלוש שנפלו במילוי תפקידן

68 שנים לאחר ה-9 בנובמבר 1948 נעשה צדק עם זכר שלוש חברות הגדוד שלישי של חטיבת יפתח-פלמ"ח כאשר מטוס מצרי הפציץ את הכפר הוג', במקום שהיום נמצאת חוות השקמים של

אריאל שרון. השלוש שהשתתפו לפני-כן במערכה על צפת עם נשק בידן, הוכיחו שגם המטבח שבו מצאו את מותן הוא חזית וגם עבודה במטבח היא לחימה, כפי שכתבה לילה יוסף זמן קצר לפני מותה. ראש המועצה האזורית שער הנגב, שנרתם ורתם גופים נוספים להקמת האנדרטה, אמר בטקס הסרת הלוח: "האירוע הטראגי הוא עדות לשתפות נשים לוחמות במערך הקרבי של מלחמת העצמאות". בטקס השתתפו חברים

האנדרטה לזכר הנופלות
צילום: המועצה האזורית שער הנגב

וחברות של השלוש מהכשרת עין גב - בית השיטה, ומהכשרת כנרת שהקימה באזור את קיבוץ ארז. את האירוע ארגן חבר קיבוץ דורות חיים חרמוני. אלעד פלד, שהיה סגן מפקד הגדוד, ביקר וספד לשלוש הנופלות, ונזכר שאותם הרגעים בתש"ח היה בדרכו להוג' ואותו מטוס מצרי צלל גם על הגיף שלו. ואולי ראוי שאלפי המטיילים בנגב בלב האזור הנצבע מדי שנה באודם כלניות, יעצרו לרגע גם ליד האנדרטה ויצדיעו לשלוש הנופלות.

מקרב זרעין לקיבוץ מרחביה

איתן דפני מסביר והקהל המאזין. מימין, רפי איתן וצבי כסה שהשתתפו בקרב, צילם: דוד (דדה) עינב

גם זאת הייתה שיירה: כחלק מן המחאה והמאבק להשבת סיפורם של מלווי השיירות ופורצי הדרך נערך הסיוור "מקרב זרעין לקיבוץ מרחביה", במטרה להראות את גזרת הקרבות של חטיבת יפתח ולהמחיש את תפקידם ומשמעותם של הקיבוצים כבסיסי היציאה והחזרה של לוחמי הפלמ"ח. מדרך הסיוור היה איתן דפני מדור ההמשך של הפלמ"ח, ובמקום סיפרו צבי כסה ורפי איתן על ליל הקרב. אחיו של אוריאל לויברג, חובש בן 17 שנהרג בפעולה, סיפר על האובדן הקשה שחוותה משפחתו. בסיוור השתתפו לוחמי פלמ"ח, מהם שלחמו באותו קרב בזרעין, בני משפחותיהם ואנשי עמק יזרעאל. מזרעין ירדו המשתתפים לקיבוץ מרחביה, שממנו יצאו הלוחמים ואליהם שבו בשיירה עגומה, נושאים את חבריהם ההרוגים והפצועים. בחצר מרחביה שמעו מפי החברים כיצד ראו הם את הקרב מזווית של נערים בני עשרה. הסיוור אורגן על ידי דור ההמשך בעמותת דור הפלמ"ח בסיוע חברי מרחביה.

רבקה צביאלי

למדתי מה לא למדו כמה ישראלים

שאול ארלוזורוב

ישבתי ליד שולחן בחצר בית הפלמ"ח. חבורה של משמר הגבול, כשמונה שוטרים ושתי שוטרות, התיישבה ליד. אחד ראה את ה"חטיאיר" היושב לידם ושאל האם גם אני ממתינ להיכנס למוזיאון. מכאן התפתחה שיחה שנמשכה כשעה. להלן שאלותיי ותשובותיהם, למיטב זיכרוני:

ש: אתם ממתינים להיכנס או כבר הייתם?

ת: ממתינים להיכנס.

ש: מה אתם יודעים על הפלמ"ח?

ת: אחד עונה: זאת הייתה כעין סירת של צה"ל בעבר הרחוק; אחר: זה אלה שהביאו את "אלטלנה"; ושטרת: תנועת נוער.

ניסיתי להעביר שיעור בהיסטוריה. דיברתי כחצי שעה. מדי פעם הם שאלו שאלות והכול, בהאזנה מסודרת ובסבלנות למופת. שאלה מצדם: הזכרת את המונח "טוהר הנשק". עניתי שהתכוונתי לשאול אותם אותה שאלה, האם המונח נשמע להם מוכר. אחד השיב: במשפט שמתנהל עכשיו נגד אחד מחברינו הזכירו את הדבר אבל ללא הסבר על המשמעות. אולי תסביר לנו. עניתי שזאת תשובה סבוכה, אבל בקיצור הכוונה היא שהפלמ"ח השתמש בנשק בדרך שאינה פוגעת בערכים אנושיים או בזכויות אדם. חייל הגיב: מה חשבתם לעצמכם שהקרב הוא משחק, הרי ברור שאם תוקפים אותך חייב להתגונן. וחיילת הוסיפה: תראה, חברה שלי ממג"ב שילמה בחייה לאחרונה !!

כשהוספתי ושאלתי אם נכון להרוג פצוע ששוכב וכבר לא מסוכן, הבינו שאין זאת שאלה תמימה וגמנו מלהשיב. עזבתי את הנושא ושאלתי אם שמעו על ה"רעות" שבשמה שילם הפלמ"ח בחיי 1,100 לוחמים, מגנים האחד על האחרת. ענו: מכירים "חברות בינינו", לא שמענו על "רעות". בחורה העירה: שמעתי את שיר ה"רעות" דווקא שיר יפה, לא ידעתי שהוא מהפלמ"ח. כשנקראו להיכנס לסיוור במוזיאון אמרו תודה על השיחה. נקווה שבצאתם ידעו יותר.

וייתכן שזו הייתה שיחה יותר חשובה לי מאשר להם.

עמוס חורב עם מדריכי ב"ס שדה שער הגיא צילם: צוות ביה"ס

על שיירת חולדה מפי מפקדה

כחלק מפרויקט ההנצחה של קרבות מלחמת העצמאות בבית ספר שדה שער הגיא, התקיימו סיוור וטקס אזכרה במלאות 68 שנים לקרב על שיירת חולדה. השיירה שהייתה אמורה להביא אספקה לירושלים המנותקת הותקפה, סבלה אבידות קשות ולא הגיעה ליעדה. זאת הייתה תחילתו של מבצע נחשון לפתיחת הדרך לבירה. העצרת והסיוור החלו ב"בית הרצל" ביער חולדה ונמשכו לבית הקברות בו טמונים החללים.

על מנת שיוכלו למסור נאמנה את הסיפור על שיירת חולדה לקבוצות הבאות לימי עיון בבית הספר, צוות המדריכים נפגש עם מי שהיה מפקד השיירה - עמוס חורב. "למדנו שיעור בצניעות ואהבת הארץ" כתבו המדריכים. הם שאלו מה המסר שלדעתו עליהם צריכים להעביר הלאה, הוא השיב: "שער הגיא. שלא ישכחו אותו, שלא ישכחו מאיפה באנו" וסיפר על הרגעים המורכבים של קבלת ההחלטות בשטח, על אומץ ליבם של לוחמים והתקווה הגדולה להקמת המדינה שהניעה אותם.

החיילים האלה למדו משהו

המחבר עם נעמי עורב בקבוצת החיילים והחיילות. צילמה: דניאל כהן, קצינות חינוך

במפגשים מסביב למדורה שערכתי בחצי השנה האחרונה עם בני נוער, חיילים ואזרחים מחו"ל, הרגשתי שהמשתתפים למדו משהו על הפלמ"ח, אנשיו ופועלם. למדו על המצב בארץ שהוביל להקמת הפלמ"ח, על שילוב עבודה ואימונים, והמסירות לערכי הציונות. למדו על הבטחת הביטחון השוטף ביישובים, על ההעפלה ועל מלחמת העצמאות. בין הקבוצות האחרונות היו כארבעים מנהיגים צעירים מאוסטרליה שעושים למען גיבוש ציוני בקהילות. יש מפגשים, בהם אנחנו שני מנחים. כך, לדוגמה במפגש עם מאות חיילים וחיילות השתתפה גם נעמי עורב, פלמ"חאית ממלווי השיירות לירושלים, ממגיני גוש עציון ושיירת נבי דניאל, והמפגש בו השתתף גם הלוחם אלי שמעוני מהגדוד ראשון שסיפר על פעילות חטיבת יפתח.

ברוך תירוש (בוטרוס)

הסינים באים

לאחר הקמת המדינה ועוד כמה עלילות בדרך, איש הפלמ"ח נמרוד אשל היה לרב-חובל של אוניות מסחר. פעם, כשאוניות עגנה לתיקונים בנמל סיני, הרים כוסית עם מנהל המספנה המקומי. "אתה ישראלי ולפי הגיל שלך, אולי היית בפלמ"ח?", שאל הסיני. אשל נדהם: איך הגיע שם הפלמ"ח לסיני? האיש סיפר כי השתתף במסע הנודע של מאו דזה-דונג שחייליו פרנסו עצמם בעבודה בכפרים שבדרך. אז סיפרו כי יש עוד מקום בעולם שבו צבא מפרנס את עצמו בעבודה - הפלמ"ח בארץ ישראל. ציזבט או סיפור אמיתי, היום שם הפלמ"ח בהחלט יגיע לרחבי סין מתיאורי תיירים סינים שביקרו בבית הפלמ"ח ושמעו על הפלמ"ח. לא באגלית, שלא כולם שולטים בה, אלא בסינית למהדרין, כלומר סינית מנדרינית. כפי שכתב העיתונאי איתמר אייכנר ב"דיעות אחרונות" (19.08.2016), תחת כותרת בסינית ובעברית ש"נפלה על הראש" מרוב התפעלות: "ראשונים תמיד אנחנו אנו הפלמ"ח - ההמנון הישן מקבל בימים אלה משמעות מחודשת כאשר מוזיאון הפלמ"ח בתל אביב הפך למוזיאון הראשון של משרד הביטחון, ולאחד הראשונים בארץ, שתרגם את המצגת האורקולית המרהיבה שלו לסינית".

והסינים באים! קבוצה אחר קבוצה מגלה את הפלמ"ח ואנשיה יספרו על כך למיליארד שבבית. נקווה שלא כולם יבואו בכד אחת.

欢迎莅临帕拉玛赫博物馆

מוזיאון הפלמ"ח תרגם את המצגת האורקולית שלו לסינית - והתיירים מתלהבים

הכותרת ב"דיעות אחרונות" והקבוצה הראשונה, אוגוסט אשתקד, במסגרת מחנה קיץ לשוחרי אמנות, מצטלמת עם שתי מדריכות-חיילות.

בית אידול / ציטוט / פזמון

אחדות מבין החיילות המדריכות במוזיאון הפלמ"ח ערכו ועורכות בשנים האחרונות את הפרסומים הצנועים אך המצוינים בהדרכת שירי ארליך-פרסול, רכזת ההדרכה. שניים מוצגים כאן לדוגמה. בכל מחזור נמצאת חיילת שתמלא את מקומה של חיילת שעם שחרורה מצה"ל מסיימת את פרק ההדרכה אצלנו. כל אחת מהן עושה עבודה מקצועית לעילא המציגה את המתרחש במוזיאון. הן צוברות ניסיון בעריכת "פלמ"חודשי" ו"משולחננו" ללא כל הכשרה מוקדמת ועשויות בעתיד להופיע בעיתונים ובתקשורת האלקטרונית כעיתונאיות וכעורכות צמרת.

שבת אחים גם יחד

הם נפגשים יום יום, מקבלים פני מבקרים ומספרים על הפלמ"ח מידע אישי או מלימוד. מדריכות-חיילות ומדריכים סטודנטים שלמדו את הנושא על פי תוכנית שהתוותה שירי ארליך-פרסול, סגנית מנהל בית הפלמ"ח ורכזת ההדרכה, ומתנדבים - אנשי פלמ"ח שידעוניהם מניסיון אישי, אנשי דור ההמשך ושוחרי מורשת הפלמ"ח. ובינואר האחרון, הם קיימו מפגש משותף, שכלל סיור במוזיאון ארץ ישראל ושבת אחים גם יחד.

משולחננו...

בית הפלמ"ח

ינואר 2017

יום עיון לתנועת השומר הצעיר-

חניכי שנת השירות של תנועת "השומר הצעיר" התארחו ביום עיון פנים תנועתי שסקר את המתרחש בסוריה.

היה מעניין!

פלמ"חודשי

ספטמבר-אוקטובר 2016

"בחורה על המלאך"

1942 התחיל במסגרת התוכנית להעמדת 10% חבירות. תפקיד החברה לא התגבר מראש, אך החברות ניסו להשתלב בכל. בספטמבר 1943 התאספו חברות הפלמ"ח לישיבת ראשון לציון ששם הועמד וניסו לסכם עצמם את החבר והחברות את דרכן לעתיד. אחת ממסגרות הבטוחה היו שתי דוחות על הבטוח כחברות, אולם יש ליצור עבורן סוג של מאמצים וזאתם באינטרס נפרדים מהבטוח.

חניכי פו"ם מבקרים במוזיאון

ביקרו בתצוגת "יד לגח" ולניצולי השואה במלחמת העצמאות" ובדרך נעצרו אל מול תערוכת "גיבורי ישראל". מתוך שניים עשר הגיבורים המוצגים בתערוכה - ארבעה ניצולי שואה.

...וצ'אק נוריס גם.

צ'אק נוריס. בין ותיקי הפלמ"ח יש אולי שישאלו "מי זה?" אבל גם צעירים שלא נולדו עדיין כשכיכב בעשרות סרטי פעולה יתרגשו מעצם איזכור שמו. והוא מספיק חשוב כדי שראש הממשלה נתניהו ישמח להצטלם בחברתו. שלא לדבר על צוות מדריכי מוזיאון הפלמ"ח שחלקם בגיל נכדיו. בוויקיפדיה מופיעה רשימת עשרות סרטים בהם הפגין את אמנויות הלחימה שבהן הצטיין, בהם סידרת סרטי "מבצע בעורף האויב" ושני סרטי "מחץ הדלתא". הזכויות שמורות לשוחרי מורשת אולטימטיביו שאומר: "צ'אק נוריס נולד ב-1940, ובגיל שנה הקים את "פלוגות המחץ" - הפלמ"ח.

**הללך זר: זו השנה הרביעית, אתרי תיירות בארץ ובעולם מדרגים אותנו כ-
The best museum in Tel Aviv**

זאב לכיש, מנהל בית הפלמ"ח

שנה טובה עברה על בית הפלמ"ח. מספר המבקרים עלה ביותר מ-15% לעומת השנה הקודמת. עלייה זו הינה תוצאה ישירה של תוספת של מספר משרות הדרכה לסטודנטים. הגידול במספר המדריכים בבית הפלמ"ח איפשר לנו לשוב ולפתוח את שערי הבית למבקרים בכל ימי השישי בחודש, ולאפשר ביקורים בשעות הערב המאוחרות, לפחות ערב אחד בשבוע.

בית הפלמ"ח ממשיך "לכבד" בכל אתרי התיירות הנחשבים בארץ ובעולם, בין השאר ממשיך להיות מוגדר בפופולארי מכולם בתור The best museum in Tel Aviv. זו השנה הרביעית ברציפות. קהל מגוון ממשיך להגיע, כאשר השנה, נאמנים לסיסמת הפלמ"ח: "ראשונים תמיד אנחנו..." בנינו, בסיוע עמותת דור הפלמ"ח תרגום לסינית "למסע פלמ"ח". בכך אנו ממוסדות התרבות הראשונים בארץ שעשו זאת. כידוע בסין יש למעלה ממיליארד תושבים, ואנו מקווים לארח את כולם במהלך השנים... ערכנו השנה, בשיתוף עם עמותת דור הפלמ"ח, עם משרד התיירות, עם הסתדרות המורים ועם צה"ל, עשרות ימי עיון בנושאים מגוונים. רובם מצאו ביטוי בפרסום האינטרנטי שאנו מפיצים מדי חודש: "משולחננו..." בו מציג צוות הבית, בתמונות ובעיקרי האירועים את הפעילות המיוחדת.

בהקשר זה, חשוב לציין כי אנו ממשיכים להוציא מדי זמן פרסום אינטרנטי נוסף, "פלמ"חודשי" המופק, שוב, על-ידי צוות ההדרכה של הבית. פרסום זה מוקדש כל פעם לנושא מיוחד ובמהלך השנה הוקדש גיליון מיוחד לנושא טוהר הנשק, לנושא אסירי הפלמ"ח במאבק מול הבריטים, וגיליון נוסף הוקדש לניצולי השואה וחילי הגנ"ל - גיוס חוץ לארץ - שלחמו במלחמת העצמאות, והיו שותפים מלאים לניצחון. סיפורם, כידוע, מוצג בתצוגה מעניינת ומרהיבה טכנולוגית בבית הפלמ"ח.

ואם עסקינן בתצוגות, חשוב לציין כי חנכנו לאחרונה תערוכה חדשה, קטנה יחסית בהיקפה, אבל חשובה ומעניינת: גיבורי ישראל. נזכיר כי לאחר מלחמת העצמאות חולקו 12 אותות גבורה ללוחמים שגילו מעשי גבורה עילאיים. שבעה מתוך מקבלי האות היו אנשי פלמ"ח! מתוך השבעה ארבעה נפלו בקרב. וחשוב לציין כי מתוך תריסר גיבורי ישראל - ארבעה היו ניצולי שואה.

ולבסוף, בית הפלמ"ח ממשיך להיעזר רבות במתנדבי עמותת דור הפלמ"ח: פלמ"חניקים, בני דור ההמשך, ושוחרי מורשת הפלמ"ח. חלקם עושה פלאים בארכיון, וחלקם עושה עבודה חיונית וחשובה באיוש, הדרכה ושימור של אוצר תמונות הפלמ"ח. לא מכבר ערכנו מפגש המתנדבים וצוות ההדרכה של בית הפלמ"ח, בו הועלו נושאים משותפים. קינחנו בסיום בתערוכה במוזיאון ארץ ישראל הסמוך המוקדשת להעפלה מאיטליה, תערוכה שבית הפלמ"ח סייע להקמתה במידע וצילומים. אנו מזמינים כל מי שרוצה ויכול להצטרף למתנדבי עמותת דור הפלמ"ח, ולתת כתף להצלחת הבית.

מצפים לעוד שנה מוצלחת.

בין שואה לגבורה

**לתערוכה החדשה על 12 "גיבורי ישראל" בבית הפלמ"ח,
השר יואב גלנט הביא את אימו, פרומה**

על רקע תצוגת "גיבורי ישראל", מימין: יו"ר עמותת דור הפלמ"ח שייקה גביש, השר יואב גלנט, האם פרומה גלנט, מנהל בית הפלמ"ח זאב לכיש

העולה לקומה ראשונה של בית הפלמ"ח, בדרך לספרייה, לחדר ההנצחה או למיצג גנ"ל - וכדאי גם לעלות במיוחד - מגלה תערוכה חדשה ומעניינת: במסגרת שבוע הגבורה של יחידת המוזיאונים במשרד הביטחון, בחג החנוכה הושקה תצוגת מקבלי "אות הגבורה". עם סיום מלחמת העצמאות צוינו לשבח מעשי גבורה ואומץ למופת מול האויב. לשנים-עשר גיבורים, כמניין שבטי ישראל, הוענק "אות הגבורה" - סיכה מיוחדת ותעודת קלף חתומה בידי נשיא המדינה פרופ' חיים ויצמן וראש הממשלה ושר הביטחון דוד בן-גוריון. מקרב תריסר המופלאים, שבעה היו לוחמי פלמ"ח: אברהם אביגדורוב, יוחאי בן-נון, זרובבל הורביץ, צבי זיבל, עמנואל לנדאו, יזהר ערמוני ויאיר רחלי. שניים היו לוחמי גולני: אמיל בריג ואריה עצמוני. שניים היו לוחמי גבעתי: בן-ציון לייטנר ורון פלר; אחד היה לוחם חטיבה 8: סימן-טוב גנה.

בין המבקרים בתערוכה, דמויות 12 הגיבורים, קורות חייהם ופרטי מעשה הגבורה בקלף המיוחד של כל אחד מהם, היה ב-19 בינואר גם שר הבינוי יואב גלנט. הוא לא בא מלווה בעיתונאים, אלא בא עם אמא שלו, פרומה, ניצולת שואה שנמנתה עם מעפילי "אקסודוס" - יציאת אירופה תש"ז, אחות במקצועה. זאת לדעת גלנט נקרא על שם "מבצע יואב" במלחמת העצמאות בו היה אביו, מיכאל, לוחם ב"שועלי שמשון" והראשון שפרץ למשטרת עיראק סווידאן. את רשמיו מהביקור ביטא השר בדף הפייסבוק שלו. הוא כתב:

"היום, ה-27 בינואר, חל יום הזיכרון הבינלאומי לשואה. תאריך זה נקבע ע"י האו"ם משום שזהו יום כניסת הצבא הרוסי - 'הצבא האדום' - בשערי מחנה ההשמדה אושוויץ. כל אדם בעולם ובפרט כל יהודי חייב לזכור ולהזכיר את הזוועות שחוללה תעשיית המוות הגרמנית-נאצית. לזכור, ללמד, לא לשכוח. במרד גטו ורשה לחמו יהודים עם תלאי צהוב על בגדם נגד צבא נאצי בעוד תעשיית המוות מתחוללת סביבם. קרב ללא תקווה, קרב של גיבורים.

5 שנים בלבד לאחר מכן נוסדה מדינת ישראל, הוקם צה"ל והוענקו 12 אותות הגבורה הראשונים, צבעם צהוב לזכר אותו תלאי, לגיבורי מלחמת השחרור, גיבורי ישראל.

השבוע ביקרתי עם אימי, פרומה גלנט לבית סגל, פליטת שואה אשר חוותה כילדה את אימת המלחמה הנוראה ההיא, בבית הפלמ"ח, כדי לחלוק כבוד לגיבורי מלחמת השחרור ועשרות אלפי הלוחמים והמעפילים.

היום, עצרו לרגע קט ממעשיכם והקדישו מחשבה אחת לילד, לאישה ולאיש שנספו בזוועות ובכך תשמרו את זכרם לעולם ועד. ובכל יום, בכל שעה, בכל תפילה וברכה נמשך ונעלה את מדינת ישראל וירושלים על ראש שמחתנו ונודה על כך שזכינו להיות חלק מתקומת ישראל בארצו.

עם ישראל חי."